

SI
V
KI
K

Tiskovina ■ Poština plačana pri pošti 64290 Tržič
1

P.n.
Koroška osrednja knjižnica
"dr.France Sušnik"
Na gradu 1
62390-Ravne na Koroškem

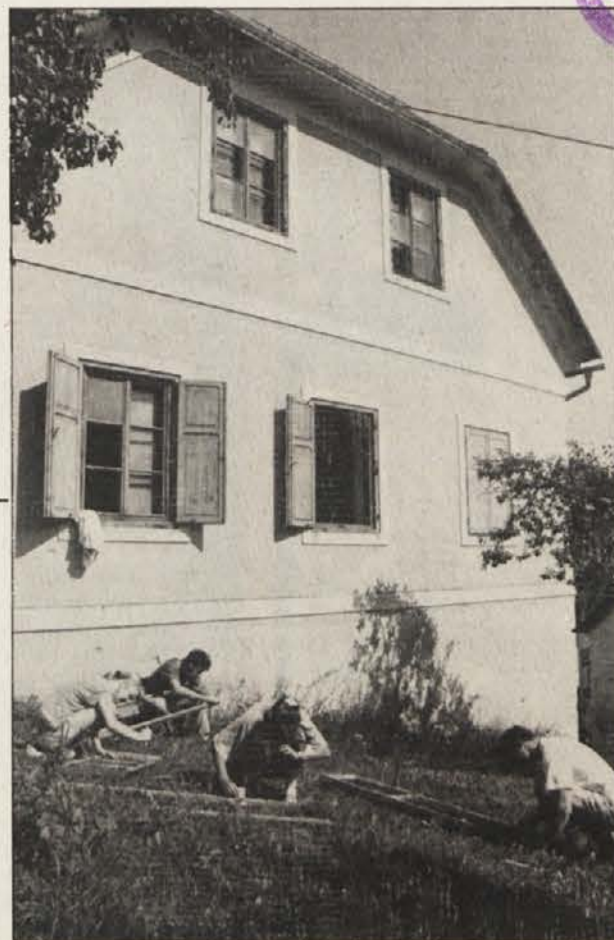
SLOVENSKI VESTNIK, Tavriserstr. 16, A-9020 Celovec
Zastopnik za YU: ADIT-028, p.p.171, 61000 Ljubljana

CELOVEC
PETEK
17. AVG.
1990
Letnik XLV.
Štev. 51 (2566)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
din. 10

P. b. b.

Z mednarodno pomočjo v Žitari vasi gradijo nov dvojezični kulturni center KUMST.

Renate Matiassek

KUMST: delovni kamp SCI

Prvi stebri Kulturnega mosta (KUMST) so v nastajanju. Delo pri obnovi načrtovanega interkulturalnega mladinskega in kulturnega komunikacijskega centra v Žitari vasi dobro napreduje.

Koordinatorica projekta Renate Matiassek računa s tem, da bo center pričel delovati v prihodnjem letu. Zdaj bo izdano tudi uradno gradbeno dovoljenje, tako da bodo lahko začeli tudi z obnovo zunanosti stavbe. Trenutno so v

teku notranja dela – obnavljanje podov in oken. 'Delavcev' je cel kup: s pomočjo Civilnega servisa (SCI), ki usmerja mlade ljudi na aktivistične in interkulturalne počitnice po svetu, je KUMST organiziral delovni kamp. Ne samo pomoč pri obnovi kulturnega doma, na sporedu mednarodno pestre skupine mladih gostov so tudi zabava ter spoznavanje naše dežele, njenih ljudi, ekonomskih, socialnih in nacionalnih problemov regije.

Nekompleten in enostranski KOKS naj bo edini partner?

Pretekli petek je prišla iz Ljubljane vest, da bo odslej koordinacijski odbor (KOKS) – ta čas sestavljen v režiji NSKS – za slovensko vlado edini pogovorni partner v imenu manjšine. To trditev je koroški slovenski javnosti nekoliko neprecizno posredovala slovenska oddaja celovškega radia. V pogovoru za Slovenski vestnik je o odnosih do manjšine pristojni minister dr. Dular dejal, da KOKS „ni edini in izključni, pač pa po vrstnem

redu prvi in glavni pogovorni partner“, ki ga je nova slovenska vlada pripravljena upoštevati v zvezi z globalnimi interesi koroških Slovencev. Dr. Dular je bil na zadnjem sestanku vlade pred njenimi počitnicami poverjen, da to zadevo uskladi, dokončnega sklepa vlade pa še ni. Po njegovih besedah „KOKS v sedanjem sestavu ni kompleten“, vendar je zanj najbolj reprezentativen.

V zvezi z odločitvijo v Ljubljani je tajnik ZSO dr.

Marjan Šturm izjavil sledeče: Če bi bila odločitev v zvezi s KOKS res takšna, kakršna je bila posredovana javnosti, bi se objektivno uresničila nemškonalna politika oprekanja legitimnosti zastopstva koroških Slovencev po ZSO in NSKS. Da nova slovenska vlada zavzema taka stališča, si za enkrat ne morem drugače razlagati, kot da je nepopolno ali pa napačno informirana. Manjšini nenaklonjene sile na Koroškem in v Avstriji bodo

že kaj kmalu z veseljem oprekale legitimnost tudi koordinacijskemu odboru NSKS, ker je ta tudi znotraj manjšine sporen, kaj šele da bi imel kakšno formalnopravno legitimnost, kot sta si jo ZSO in NSKS priborila v preteklosti. Slovenska vlada očitno naseda politiki Narodnega sveta, ki hoče iz polomije v šolskem vprašanju narediti 'zmago' in ustvariti narodno-politični monopol ter izriniti vsakogar, ki se ne strinja z njegovo politiko.“

Ponovna ustanovitev

Pretekli teden je bilo ustanovljeno društvo Slovenski znanstveni inštitut. Za predsednika je bil izvoljen dr. Valentin Sima. Podpredsednik je univ. prof. dr. Cvitko Sienčnik, tajnik dr. Avguštin Malle, blagajnik Feliks J. Bister. V odboru so še mag. M. Jurič, dr. W. Lukan, dr. F. Merkač, T. Ogris, P. Wieser, dr. P. Zdovc. V nadzornem odboru so prof. M. Kulnik, dr. P. Zablatnik in dr. F. Zwitter st..

PREBERITE

- 2 Pred 25 leti je umrl dr. Franc Petek
- 3 Dr. Klaus Amann: Wer und was war F. J. Perkonig
- 4 Heute im Slovenski vestnik
- 5 Kulturni komentar
- 6/7 Celovski sejem spet vabi
- 8 Nova nevarnost: ozon
- 9 Razprava o narodnem programu
- 10 Vestnikov roman
- 11 Te dni na televiziji in v radiu
- 12 Šah: kdo ima najboljše ELO-točke?

SAK podlegel Beljaku

Slovenski atletski klub je letos že v drugem kolu izpadel iz tekmovanja za avstrijski nogometni pokal. Po zmagi proti Šentvidu je moral namreč nastopiti v Beljaku, kjer je tamkajšnji VSV bolje izkoristil svoje možnosti in po dveh napakah obrambe SAK zmagal z 2 : 0 (1 : 0). Najboljši igralec SAK v tej tekmi pa je bil kljub temu branilec, namreč Francej Sadjak (na sliki v sredini), sledil pa mu je legionar Stanisavljevič. Več o tekmi lahko preberete na 12. strani.

Ne alternativa, le tih kompromis k desetemu oktobru?

Pred nedavnim je občinsko predstojništvo selske občine sklenilo, da se občina ne bo udeležila uradnih deželnih desetooktobrskih proslav.

Pretekli torek pa je bil z glasovi SP (predsednika VP ni bilo na seji!) na občinski seji bojkotiran predlog EL, da bi v občini 10. oktobra postavili dvojezične napise, za katere se je občinski odbor pred nedavnim že izrekel. To bi bila lahko „pametna alternativa proti maršom v Celovcu, ki bodo tudi letos spet organizirani po dokaj znanem vzorcu“, je predlog utemeljil vodja EL-frakcije Nanti Olip, „kajti deželna vlada sploh ni

resno povabila k sodelovanju.“ Župan Engelbert Wassner je zatrl razpravo o nujnostnem predlogu EL z utemeljitvijo, da o tej zadevi 'ni na razpolago dovolj informacij'. Razprava je bila preložena na prihodnjo redno sejo, ki bo predvidoma šele oktobra. Olip zdaj razmišlja o sklicu izredne seje občinskega odbora.

Glede desetooktobrškega vprašanja in predlaganega nameščanja dvojezičnih napisov nastaja vtis, kot da bi se predstavniki socialistov na vsak način radi izognili

(dalje na 2. strani)

KOMENTAR

IGORJA SCHELLANDRA

SPUŠČANJE VODE...

V vročem poletju vročerkvno politiko! To je očitno geslo edinstvenega koroškega slovenskega političnega kabareta, ki smo mu letos pričeli. Po razburkanih in vročih letih šolske razprave, razdiranja enotnosti in političnega kockanja očitno nikogar ne mika, da bi se malo ohladil v kakem izmed prelepih koroških jezer – kako tudi, ko pa je poleti 'alles in deutscher Hand' – in malo razmislil o preteklosti in bodočnosti.

Boj teče dalje. Če ni konkretnih problemov in nasprotnikov, ostaja več časa za odprte račune v lastnem krogu. Narodni svet obračunava z ZSO, ki jo krivi za neenotnost, čeprav je v šolskem vprašanju z dvomljivim kompromisom sam izdal dotlej skupna in enotna izhodišča. Njegov petokolonski KOKS naj postane novo vodstvo, in kakor je karte za ta poker zmešal, si jih je tudi ugodno razdelil. Nova oblast v Ljubljani, ki je nekoč nastopala v imenu pluralizma in demokratizacije, mu sekundira v tej igri utrjevanja monopolnih odnosov v (narodnostni) politiki in proti političnemu pluralizmu, ki smo ga Slovenci na Koroškem skozi dolga leta imeli in tudi – bolj ali manj – izvajali. V bistvu gre samo za to. Kdor bi hotel imeti močno in usklajeno politično vodstvo manjšine, bi moral strniti potenco obeh političnih struj, ne glede na to, da imata v nekaterih vprašanih različne poglede. Zdaj pa kaže, da gre prav za nasprotno: eni od obeh naj se spusti voda. Kdor je na suhem, nima več vpliva, kdor ima vodo, ima oblast. Podobna namera je zdaj očitno zajela KEL, ki je v vseh letih, ko je odločilno sodelovala in vplivala na ZAL, imela od tega koristi. Zdaj, ko ne postavlja več 'svojega' Slovenca za parlament, je treba nekdanjemu zavezniku vsaj na južnem Koroškem spustiti vodo.

Vsak kmet ve, da je treba kopati jarke, če hoče odvesti vodo. Na našem političnem polju pa jih kar mrgoli in – ni čudno da na njem nič pametnega ne zraste.

Provansalci se pritožujejo: „Naše pravice so zgolj na papirju...“

Letošnji kongres A.I.D.L.C.M., uglednega združenja evropskih narodnih in jezikovnih manjšin, je potekal v Nici. V tem predelu Francije živi tudi provansalska narodna skupnost. Njen glavni problem pa ni samo razdeljenost na tri države, saj Provansalci namreč živijo v Franciji, Italiji in Španiji. Da bi zvedeli kaj več o težavah in razvojnih možnostih te narodne skupnosti, je dr. Franci Zwitter ml. z njeno predstavnico gospo Berengier opravil za naš list kratek pogovor.

Gospa Berengier, že leta se udeležujete za Provansalce v Franciji. Bi nam lahko na kratko predstavili zgodovino, kulturo in jezik te narodne skupnosti?

Področje Provanse sodi že 500 let k Franciji. Provansalci so se takrat prostovoljno združili s Francijo, kot enakopraven partner. Toda Francija se tega dogovora nikoli ni držala. Provensalska kneževina se je končno znašla v vlogi vazala.

Zgodovine Provanse tudi ni mogoče ločiti od zgodovine Langue d'Oc, pokrajine, ki je bila že 200 let poprej priključena Franciji.

Naš jezik je romanskega izvora in je bil zlasti v srednjem veku tradicionalen in najbolj razširjen jezik na visokih dvorih Evrope; pravzaprav je bil takrat diplomatski jezik. Tudi vam verjetno znani nemški cesar Richard Löwenherz je občeval v provansalskem jeziku.

Danes se uporaba provenalskega jezika omejuje na področja južne Francije, nekaj območij Italije in Španije. Strokovnjaki cenijo, da ga v teh območjih uporablja med sedem in dvanajst milijonov ljudi.

Znano je, da je Francija centralistična država. V koliko priznava obstoj provansalske narodne skupnosti?

To ste prav ugotovili. Naše pravice so zgolj na papirju. Sicer imamo pravico do šolskega pouka, toda izvajanje je zelo oteženo. Samo v Bretanji imamo katedro za provansalsčino. Ker finančno nismo posebno močni, tudi nimamo posebnih možnosti za javne nastope. V radijskih in televizijskih oddajah smo odvisni od zasebnikov. V radiu imamo na ta način tedensko eno uro programa, televizija pa nam je dodelila le tedensko 12 minut. (Ne smete se, mi smo tega zelo veseli!)

Kakšne dejavnosti označujete vaše delo? Kako nameravate ohraniti vašo narodno skupnost in vaš jezik?

Imamo narodnostne organizacije, ki se ukvarjajo zlasti s folklornimi dejavnostmi,

gospa Berengier

hkrati pa gojimo svoje literaturo in zdržujemo svoje založbe; (neredno) izdajamo tudi časopise, deloma tudi francoski časopisi objavljajo provansalske prispevke. V zadnjih letih pa se prizadevamo, da bi ponudili tudi jezikovne tečaje provansalsčine, saj smo spoznali, da se vse več naših rojakov izseljuje z dežele v mesta, kjer nimajo več prave možnosti ohranjanja provansalskega jezika. Ti tečaji so v tem času zelo obetavni. Kar se na podeželju pozablja, se nadomesti v mestih.

Ali se smatrate zgolj za narodnostno gibanje ali pa temu dodajate tudi politični kontekst?

Mi smo izključno narodnostno gibanje in bi radi ohranili svoj jezik, svojo kulturo, svoje navade; naši člani oz. pripadniki Provansalcev se politično opredeljujejo kakor vsi drugi Francozi, za tradicionalne stranke pač kakršne so socialisti, konservativci ali komunisti. Včasih pri volitvah nastopa tudi nacionalistično krilo, vendar nima skoraj nobenega odmeva.

Imate razen preko A.I.D.L.C.M. tudi še druge zveze z inozemstvom?

A.I.D.L.C.M. pomeni za nas pomembno vez z drugimi narodnostnimi skupnostmi Evrope. Sicer pa se naši mednarodni stiki omejujejo predvsem na znanstveno področje, posebno z univerzami in drugimi kulturnimi ustanovami. Za provansalsčino imamo več kateder v tujini kot v Franciji. In prav zaradi tega smo optimistični, da bomo preživeli tudi prihodnjih petsto let, kolikor smo jih do zdaj.

10. oktober...

(nadaljevanje s 1. strani)

vsakemu konkretnemu ali celo samo simboličnemu dejanju, ki bi pokazalo, da slovenska občina zaradi vsebinskih pridržkov nasprotuje tradicionalno enostranskemu proslavljanju plebiscitne obletnice, kajti tudi sklep, da ne bo sodelovala pri uradnih proslavah, je bil utemeljen v glavnem s formalnim argumentom: Sele so pri razdeljevanju tako imenovanega plebiscitnega daru – dodeljeno jim je le malenkostnih 348.000 šilingov – primerjavi z nekaterimi občinami velikovškega okraja hudo prikrajšane. Rešitev je na videz salomonska. Občinski očetje so razrešeni dileme, kako naj svojemu slovenskemu občinstvu prigovarjajo, naj si obleče koroške gvante in gre 'marširat' na desetooktobrski slavnostni sprevid skupaj s KHD; če ostanejo lepo doma (za kar imajo tudi svoj 'argument') in bo vse mirno, pa se jim tudi ni treba bati težav z vodstvi SP in VP v Celovcu, ki stopetdesetodstotno podpirata (letos Haiderjev) plebiscitni spektakel z nemško-nacionalnim obeležjem.

Pravi škandal

Skrbi doslej zaposlenih pri podjetju Feste v Pliberku ni ne konca ne kraja. Ne le, da je podjetnik Stefitz najavil stečaj, da je 70 delovnih mest že ukinil, zdaj delavcem in delavkam grozi s procesi tudi banka, ki jim je zadnje leto namesto podjetnika izplačevala zaslužek. V zadevo sta se končno vključila tudi delavska zbornica in sindikat, ki doslej v samem podjetju niti letakov nista smela deliti. Za včeraj zvečer pa je bil napovedan tudi informativni sestanek z delavci.

Zdravnik, po sili razmer politik...

koroških slovenskih zadrug. Od leta 1943 je bil član Osvobodilne fronte.

Po vojni je bil dr. Franc Petek predsednik Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Koroško ter njegove naslednice, Demokratične frontne delovnega ljudstva. 25. marca 1955 je bila ustanovljena Zveza slovenskih organizacij – njen predsednik je postal dr. Franci Zwitter, dr. Petek pa predsednik nadzornega odbora. Med drugim je bil tudi izdajatelj in založnik 'Koroškega Slovenca' in 'Slovenskega vestnika'. Pred 25 leti, 9. avgusta 1965, je v Celovcu umrl v 81. letu starosti; pokopan je v Šentrupertu pri Velikovcu.

Dr. Franc Petek je skoraj pol stoletja svojega življenja žrtvoval borbi koroških Slovencev za narodnostni obstoj. Njegov sodelavec in poznejši

naslednik dr. Franci Zwitter je nekoč strnjeno podal njegove sledeče značilnosti: po poklicu zdravnik, po nujnosti politik, po osebnem nagnjenju pa je bil Petek zgodovinar, geolog in botanik. Leta 1922 – nemški nacionalisti so po plebiscitu obračunavali z izpostavljenimi in narodno zavednimi Slovenci – je ostal eden izmed redkih, ki se kljub grožnjam ni dal pregnati. V političnem življenju Slovencev na Koroškem je bil zaradi svojega liberalnega svetovnega nazora vedno v opoziciji nasproti tedanjemu prevladujočemu klerikalnemu vodstvu manjšine, čeprav je bil tudi sam član taistega vodstva. Napetosti in trenja v političnem vodstvu Slovencev so izzvale kritike z raznih strani. Franc Petek je v poznejših letih zelo samokritično opisal obdobje tridesetih let: „Teško je odgovoriti na te

kritike kaj drugega kot to, da sem imel morda premalo politične izkušnje, premalo političnega čuta in da sem tudi jaz bil pod vplivom tistega čudnega pojmovanja, da smo vsi Slovenci in da moramo skupaj držati. To pojmovanje narodne sloge je šlo tukaj tako daleč, da se je zaradi njega zdelo potrebno podvreči se klerikalnemu vodstvu. (...) Tedaj mi še ni bilo jasno to, kar je vsem očitno danes, da bi do enotnosti v narodnih vprašanih kljub temu moralo priti na ta ali drugi način in da za to nikakor ni bila neogibna cena politična podreditve...“ – Besede, ki naj bi bile marsikomu v premislek prav v zdajšnjem času, ko razprave enotnem narodnem vodstvu dosegajo spet ravan slogaštva in političnega monopoliziranja.

Edinstven dokument svojega časa in svojih izkušenj je dr. Franc Petek zapustil v svojih spominih, ki jih je redigiral zgodovinar dr. Janko Pleterski ter sta jih leta 1979 izdali založbi Drava in Slovenska matica ('Iz mojih spominov').

Ist es Zufall, ist es Fügung, oder etwa doch eine gar nicht so verdeckte politische Regie, daß zum 70. Jahrestag der Volksabstimmung Josef Friedrich Perkonig ein Fest bereitet wurde, das mit der Fülle der Veranstaltungen alles in den Schatten stellt, was das offizielle Kärnten je zur Erinnerung an einen Kärntner Dichter getan hat? Wann hat schon ein Landeshauptmann und Präsident des Landesschulrates sich eigens hingestellt, um die Beschäftigung mit Robert Musil oder Ingeborg Bachmann in den Schulen zu fordern und zu propagieren? Vielleicht geschah dies auch nur deshalb nicht, weil man selbst an höherer Stelle weiß, daß Musil und Bachmann, ebenso wie Handke, Turrini und Jonke, ja selbst Winkler und Kofler auch ohne landesväterliche Aufforderung bereits gelesen werden. Daß dies mit Perkonig anders sich verhalten muß, ist nicht zuletzt durch den offiziellen Patronanzakt offenkundig geworden.

Joseph Friedrich Perkonig

Eine kritische Nachbetrachtung zu den Hundertjahrfeiern

Dr. KLAUS AMANN

Wie aber ist es möglich, daß ein Autor, der im Lande selbst unablässig als einer der bedeutendsten gehandelt wird – und dies mag etwas heißen, denn das Maß geben Musil und Bachmann –, daß ein derart Hochgelobter also den Literaturinteressierten außerhalb Kärntens nur deshalb als Schriftsteller präsent ist, weil auf der Sondermarke, die ihm heuer auf Betreiben der Perkonig-Gesellschaft gewidmet wurde, ein aufgeschlagenes Buch abgebildet ist. Selbst Deutschprofessoren wissen keines seiner Bücher zu nennen, eine wissenschaftliche Auseinandersetzung mit seinem Werk findet nicht statt. Noch einmal, was ist der Grund für diese auffallende Diskrepanz zwischen öffentlich behaupteter Geltung und tatsächlicher literarischer Präsenz?

Perkonigs zeitweilig nicht unbeträchtliche Bedeutung ist neben allen regional bedingten Gründen das Resultat einer ganz bestimmten politischen und literarischen Konjunktur. Er teilt dieses Schicksal mit Mell und Waggerl, mit Schreyvogel und Ortner, mit Brehm und Jelusich, mit P.A. Keller, K.H. Strobl und Will Vesper, die alle in dieser oder jener Form auch Freunde, literarische Weggefährten oder politische Mitstreiter Perkonigs waren. Daß jener Strang der Heimatliteratur, dem Perkonig selbst sich verbunden fühlte, schließlich als Blut und Bo-

den-Literatur der Verklärung nazistischer Grundwerte dienen konnte, verdankt sich zeitbedingten Affekten, die Perkonig weitgehend fraglos auch für sich selber akzeptierte. Um ein zentrales Beispiel zu nennen: Sein Werk ist durchzogen von jenem Gegensatz zwischen Land und Stadt, Natur und Zivilisation, der, zum generellen Unbehagen an der Gegenwart stilisiert, letztlich der Ideologie des Völkischen und damit dem Nazismus den Boden bereitet.

Derartige Bezüge verhelten auch den vordergründig unpolitischen, den zahlreichen archaisierenden und bewußt altväterisch geschriebenen Erzählungen Perkonigs zu ihrem politi-

schen Nebensinn. Mehr noch, selbst jene Bücher Perkonigs, die gegen den vorherrschenden Geist der Zeit gerichtet sind, erhalten durch Elemente unreflektiver Zeitgebundenheit einen zwiespältigen Zug.

Im hierzulande vielgerühmten pazifistischen Roman 'Mensch wie du und ich' (1932) wirkt Perkonigs aufrichtig empfundenes Gefühl den russischen Kriegsgefangenen gegenüber auf den heutigen Leser eigenartig irritierend, wenn diese Menschen in zahlreichen Vergleichen als wilde und starke oder stille und gutmütige "Tiere" vorgestellt werden, denen, bis hin zur "tierhaften Witterung", auch die entsprechenden Attribute nicht

fehlen. Hier unterläuft die zeitgebundene Metaphorik das humane Engagement auf prekäre Weise. Oder, wie ist wohl der Umstand zu deuten, daß der Erzähler dieses zweifellos pazifistisch angelegten Romans auf den letzten hundert Seiten des Buches ein „neuzeitliches Heldenlied“ anstimmt und der Begeisterung für die österreichischen Offiziere und Mannschaften im Schnee und Eis der südlichen Hochgebirgsfront unverhohlenen Ausdruck verleiht?

Die Unentschiedenheiten und Zwiespältigkeiten in Perkonigs Werk treten bezeichnenderweise nur dort in den Hintergrund, wo er seine literarische Begabung als politischer Propagandist einsetzt: als Agitator und Chronist des Abwehrkampfes und als Aktivist bei der nationalsozialistischen Machtübernahme in Kärnten. In beiden Fällen zeigen seine Texte erschreckend wenig von den an Perkonig so gerühmten Qualitäten der Menschlichkeit und Toleranz. Die in Kärnten lange verdrängte, erst 1988 in Gang gekommene Diskussion dieser Aspekte hat außer entrüsteter Abwehr nur den Vorschlag gebracht, man müsse bei Perkonig eben zwischen Werk und politischer Gelegenheitspoesie unterscheiden. Was zählt dagegen die altmodische Meinung, Toleranz und Menschlichkeit seien unteilbar. Sie hätten sich gerade in Zeiten ihrer Gefährdung und auch in der Gelegenheitspoesie zu bewähren.

Perkonigova tragika

Slučajnost ali politična režija, se sprašuje germanist dr. Klaus Amann (univerza Celovec) po ozadju napihnjenega uradnega proslavljanja 100-letnice rojstva koroškega pisatelja Perkoniga. So bili le delček take pozornosti kdajkoli deležni Musil, Handke, Jonke, Turrini? Perkonigova pomembnost je posledica regionalno pogojene politične in literarne konjunkturo, meni avtor. Brez politika Perkoniga si ni mogoče predstavljati literata Perkoniga in obratno. Njegova literarna dela kakor tudi njegovo življenje spremljajo protislovja. L. 1935 je prejel Veliko avstrijsko državno nagrado za literaturo – ga nihče ne pozabi omeniti, tedanji koroški deželni glavar Hülgerth je to celo ocenil kot „priznanje za njegovo državi vdano zadržanje“ –, v tem času pa je bil že član ilegalne NSDAP in agitator za rajh. Perkonigova tragika je bila v tem, da je hote ali nehote postal vodilna figura v dnevnopolitičnih zadevah, sklepa Amann, in pisatelj sam se je tega dobro zavedal.

Der Schriftsteller Perkonig ist ohne den Politiker Perkonig nicht zu haben und umgekehrt. Kein österreichischer Schriftsteller der ersten Jahrhunderthälfte, Guido Zernatto vielleicht ausgenommen, hat derart viele und derart bedeutende politische Funktionen bekleidet und ausgeübt wie Perkonig. Wie immer er dazu gekommen sein mag, seine Taten und seine Worte sind dem Maßstab öffentlicher Verantwortung unterworfen, seine Haltung, anders als die eines Privatmannes, legitimerweise öffentlicher Diskussion ausgesetzt. Geboten wird jedoch weithin nur die Schauseite, mit der man Staat zu machen hofft. Das Totschweigen und Bagatellisieren der politisch-agitatorischen Texte Perkonigs und seiner Rolle als Politiker stempelt ihn letztlich zu einem Narren, dessen Worte und Taten ohnehin nicht ernst zu nehmen sind.

In keiner der Würdigungen zum 100. Geburtstag Perkonigs fehlte der Hinweis, daß er 1935 den Großen Österreichischen Staatspreis für Literatur erhalten hat, was vom damaligen Kärntner Landeshauptmann Hülgerth in "Anerkennung seines vorbildlichen staatsstreuen Verhaltens" wärmstens begrüßt worden war. Der andere, nicht unbeträchtliche Teil der Wahrheit ist, daß Perkonig, der damals auch im ständischen Landtag saß, nach eigener Aussage zu diesem Zeitpunkt bereits Mitglied der illegalen NSDAP war, die ein Jahr zuvor bekanntlich den österreichischen Bundeskanzler Dollfuß ermordet hatte. Dieser Zusammenhang legt die Vermutung nahe, daß Zwiespalt und Unentschiedenheit, die dem Werk Perkonigs über weite Strecken hin eingepreßt sind, auch ein Ausdruck unreflektierter und ungeklärter persönlicher Selbstzuordnungen sind. Die Haltung Perkonigs in der Minderheitenfrage ist nur ein Beispiel dafür. Es bedurfte vieler Jahre, ehe er daran ging, seine bösen und abschätzigen Worte über die Slowenen vergessen zu machen. Und es gehört zu den Eigenarten des Kärntner Klimas, ihm als besondere Leistung anzurechnen, daß er das Selbstverständliche tat: der slowenischen Sprache und dem slowenischen Bruder ein Gastrecht am Kärntner Tisch zu gewähren. Nur der meines Wissens bislang nicht erbrachte Beweis dafür, daß seine dezidierte Stellungnahme gegen die Aussiedlung der Kärntner Slowenen den Gauleiter Rainer tatsächlich erreichte, würde belegen, daß Perkonig mehr als das Selbstverständliche getan hat.

Perkonigs Tragik, er hat es selber so gesehen, bestand darin, daß er gewollt oder ungewollt als Gallionsfigur für tagespolitische Dinge sich in Dienst nehmen ließ. Die Feiern zu seinem 100. Geburtstag nähren den Verdacht, daß sich daran so schnell nichts ändern wird.

**HEUTE
IM**

Die Seite
für unsere deutschsprachigen Leser/innen

**SLOVENSKI
VESTNIK**

Einseitiger KOKS an erster Stelle – ZSO fordert Programm

Der vom Rat der Kärntner Slowenen forcierte und dominierte Koordinationsausschuß der Kärntner Slowenen (KOKS) soll künftig der einzige Gesprächspartner für die neue Regierung in Ljubljana sein, verlaublich vergangene Woche Mitglieder dieses Ausschusses nach Gesprächen in der slowenischen Hauptstadt. Im Gespräch mit SV relativierte der für Minderheitenangelegenheiten zuständige slowenische Minister Dr. Dular diese Angelegenheit: der KOKS soll nicht als einziges, sondern in Bezug auf die globalen Interessen der Minderheit als erstgereihtes und wichtigstes organisatorisches Gremium fungieren. Derzeit sei es aber auch nicht vollständig, meint Dr. Dular im Hinblick auf eine offenstehende Beteiligung des Zentralverbandes.

Der Sekretär des ZSO, Dr. Marjan Sturm, äußerte in diesem Zusammenhang die Befürchtung, daß dadurch dem langjährigen Hetzen minderheitenfeindlicher Kreise gegen den legitimen

Vertretungsanspruch von Rat und ZSO nachträglich ein Erfolg beschieden wäre und das in späterer Folge auch der KOKS denselben Angriffen ausgesetzt wäre, da er nicht von allen Teilen der Minderheit befürwortet wird. Obwohl in Anbetracht der unterschiedlichen politischen Konzeptionen als Koordinationsstelle für die eigenständigen Minderheitenorganisationen gedacht, wurde der KOKS für die einseitigen Zielstellungen des Rates (seine Ausschußmitglieder dominieren im Ausschuß) instrumentalisiert. Außerdem fehle ein nach den schlechten Erfahrungen aus dem Schulkonflikt unentbehrliches Volksgruppenprogramm. Der Zentralverband will im Zusammenhang mit der Rolle des KOKS noch Gespräche mit dem slowenischen Parlament und mit den slowenischen Parteien führen. Möglich wäre auch eine außerordentliche Vollversammlung im Herbst, welche über die zukünftige Politik des ZSO Entscheidungen treffen könnte, sagte Sturm.

KUMST: Renovierungsarbeiten mit internationaler Unterstützung

Das 'Service Civil International' (SCI), eine weltweit verzweigte Organisation mit der Zielsetzung, zur Friedenserziehung und Völkerverständigung beizutragen, organisiert im August ein Workcamp mit Jugendlichen aus sechs europäischen Staaten beim neu entstehenden Kulturzentrum KUMST (Kulturelles Zentrum/Kulturbrücke) in Sittersdorf/Zitara vas. Die jungen Leute, zumeist Studenten, die aus der Türkei, der BRD, Schweden, Italien, Katalonien und Österreich kommen, helfen bei den Renovierungsarbeiten.

Gleichzeitig wird ihnen von den Koordinatoren des künftigen Jugend- und Kulturzentrums ein ganz im Sinne alternativen Tourismus gestaltetes Programm zum Kennenlernen von Land und Leuten, regionalen, ethnischen und ökonomischen Problemen Südkärntens geboten.

Die Adaptierungsarbeiten sollten im kommenden Jahr abgeschlossen sein. Das interkulturell ausgerichtete KUMST will Kultur- und Bildungsveranstaltungen anbieten.

Abstimmungsfeiern: SP-Zell gegen Aufmarsch-Alternativen?

Der Gemeindevorstand in Zell/Sele hat kürzlich den Boykott der offiziellen Volksabstimmungsfeierlichkeiten im kommenden Oktober in Klagenfurt beschlossen. Bürgermeister Engelbert Wassner (SP) begründete dies in seinem Bericht an der Sitzung des Gemeinderates am Dienstag vergangener Woche mit der groben Benachteiligung der slowenischen Gemeinde bei der Verteilung der Abstimmungsprämie des Bundes. Während Zell/Sele nur 348.000 Schilling zugeteilt wurden, fließen Millionenbeträge für Großprojekte in die Gemeinden des Bezirks Völkermarkt. Ein Dringlichkeitsantrag der

EL-Fraktion – es wurde vorgeschlagen, als Alternative zum Aufmarsch in Klagenfurt in der Gemeinde jene ausständigen zweisprachigen Ortstafeln aufzustellen, über deren Anbringung es bereits einen Beschluß gibt – wurde von der SP-Mehrheit zur weiteren Behandlung auf nächste Gemeinderatssitzung im Oktober verschoben. Ebenso wurde mit einem zweiten EL-Dringlichkeitsantrag bezüglich einer Klärung der Spekulationen um einen Teil der Trinkwasservorkommen in der Gemeinde verfahren. Die EL Zell/Sele erwägt diesbezüglich die Einberufung einer außerordentlichen Sitzung des Gemeinderates.

Nakana pokvarjenega Tulpenheima, zapeljati županovo Micko, se ni posrečila

Županova Micka kot čitalniška agitka

Toliko "Županovih Mick" sem že videl, da mi vsebina res ni bila kaj novega. Gre za preprosto formulo: gospoda iz mesta se hoče pozabavati s kmeti, ti pa so bolj zviti in stvar se obrne. Podoben odnos je Linhard uporabil tudi pri svojem Matičku, ki smo ga prav tako videli na predotvoritveni predstavi pri Cingelcu na Trati.

Županova Micka je nastala kot posledica razsvetljene Jožefove dobe z namenom spodbujati kmečko zavest in ožigosati škodljivost brezdelnega življenja pokvarjenega plemstva. V svoji ideji je komedija s socialnim pridihom, o narodnosti ne govori, čeprav vemo, da je bilo plemstvo nemško, kmetstvo pa slovensko. V boroveljski izvedbi je bil poudarjen predvsem narodni element, ki je socialnega povsem prekril.

Z obema predstavama smo na Koroškem po zaslugi Boroveljčanov s polletno zamudo počastili 200-letnico prve uprizoritve te Linhartove komedije v Ljubljani. Če pa ob tem upoštevamo še otvoritev prekrasnega kulturnega doma in da so prav z "Micko" Boroveljčani po vojni pretrgali prisilni kulturni molk, ima vsa stvar še večjo težo. Toda o tem naj spregovorijo kulturniški politiki.

Strinjam se s kolegom Francem Wakounigom, ki je predstavo v "nt" ocenil kot velik dogodek in podvig boroveljske novonastale igralske skupine. Zelo mi je tudi všeč, da je bila dvorana pri Cingelcu že dvakrat polna in najbrž bi bila še v tretje. Igralci so svoje vloge odigrali po svojih najboljših močeh, nastal pa je občutek, da so bili kar krepko vodeni od režiserja Bogomirja Verasa. Ta je predstavo skušal nekoliko aktualizirati, pa mu jo je uspelo le predstaviti v koroški prostor s tem, da je bil ob gospodi nekajkrat omenjen Celovec, jezik pa je ostal

kranjski oz. zelo neenoten. Pričakovati bi bilo, da se bo delil na kmetiški (župan Jaka, Micka, Anže, vaški opravljivki) ter gosposki (Šternfeldova, Tulpenheim, Monkof in Glažek), pa je nastala kar pisana mešanica. Predvsem je v gosposki jezik posegal župan (Hans Schaschl), kateremu pa bi se kmetiški zagotovo bolj podal. Ne razumem, zakaj Šternfeldovka (Sonja Wakounig) ni bolj izkoristila svojega znanja in sposobnosti. Delovala mi je togo, preveč porcelanasto, premalo žensko zvito. Monkof (Edi Oraže) je presenetil in je svojo predvideno vlogo celo presejal in nadigral Tulpenheima (Andrej Božič), kateremu je bila vloga očitno napisana na kožo in mu identifikacija z njo ni delala težav. Šribar Glažek (Albin Travnik) je ostal v svoji selski naturi, kar pa je učinkovalo zelo prijetno. Micka (Petra Kohlenprath) je delovala suvereno, simpatično, tudi njena govorica je bila pravšnja. Anže (Aleksander Verdel) bi iz svoje vloge lahko iztisnil več, pa je samo solidno odigral kmečko nerodo.

Zelo posrečen je vklop vaških klepetulj (Irmu Müller in Sonja Woschnak), ki vzporedno spremljata razvoj dogajanja, to pa se poruši, ko ju režiser pošlje na oder, da posežeta v igro. Škoda. Simpatična je glasba v živo, ki jo izvajata na citrah dve Ogrišovi deklici, ena z Radiš, druga iz Šmarjete.

Da opravičim naslov: poudarjanja o slovenskem dekletu smo vajeni iz čitalniške dobe. To je bilo obdobje Vilharjeve "Naprej zastava Slave, na boj..." Seveda nam je narodni (pre)porod potreben, vendar priznajmo si, da bi kaj takega pri drugem narodu na Koroškem ocenili za blutundboden kulturo. Samo v premislek!

Jože Rovšek

KOMENTAR

dr. JANKA MALLEJA

ZNAMENJE

Obnovitev kulturnega doma pri Cingelcu je pravzaprav vsakemu kulturnemu delavcu v veliko zadoščenje. Človeka navdaja optimizem predvsem ob tem, ko ob iniciativnosti Boroveljčanov vidi, da kulturno delo ni sinonim za revščino, če znamo kulturno dediščino v njeni avtentičnosti približevati drug drugemu.

To se mi zdi zelo pomembno, ker je kulturno delo v Borovljah v tem stoletju včasih bolj, drugič spet manj uspešno branilo in razvijalo slovensko kulturo. Vendar pa je neprestano napredujoča asimilacija, ki se ji niso znali vedno enotno in organizirano upreti, tudi od Boroveljčanov terjala vedno več substance v boju za narodni obstoj. V takem položaju se je tudi v prosvetnem društvu širilo malodušje in je bilo z opuščanjem kulturnega dela vse bolj ogroženo tudi bistvo kulture, njena aktivna prisotnost v javnosti in družbi.

V zadnjem desetletju opažamo, da so boroveljski prosvetaši dobro razumeli znamenje časa in z gledno poživili kulturno delo. Ni naraščalo samo število pevskih skupin, nastala je tudi nova gledališka skupina, vzporedno s tem – to pa je še posebej razveseljivo – narašča tudi pomen slovenskega jezika v javnosti.

V Borovljah je bilo videti mnogo novih obrazov, ki so z vso prizadevnostjo oblikovali skupen interes in skupno voljo, da se ohrani pomemben del kulturne, slovenske in krajevne identitete. Mnogo jih je bilo med njimi, ki so ob obnavljanju Cingelca ponovno "zaživeli" in odkrivali novi smisel za delo v prosvetnem društvu.

To je najboljša šola za politično neobremenjeno kulturno ustvarjanje in tako naj bi ostalo tudi tedaj, ko bodo razni volilni vetrovi udarjali po narodni skupnosti. To naj bi bil naravni postulat naših prizadevanj v trenutku, ko se med nas vrinejo različni interesi skupin in posameznikov, različne vizije, včasih nasprotujoča si volja. Boroveljčani so v tem primeru našli tisto potrebno mero skupne volje, ki lahko zagotavlja realizacijo kakršne koli kulturne akcije.

Udeleženci delovnega kampa so iz Turčije, Italije, katalonske Španije, Nemčije, Švedske in Avstrije. KUMST: delovni kamp SCI

Mednarodna pomoč pri KUMST

Iniciatorji dvojezičnega kulturnega in komunikacijskega centra KUMST v Žitari vasi uspešno napredujejo pri obnavljanju starega kulturnega doma. V avgustu jim pri tem pomagajo mladi iz sedmih evropskih držav, ki jih je posredoval mednarodno aktivni Civilni servis.

V stari stavbi pod žitarsko cerkvijo mrgoli kakor v mravljišču. V pritličju so odstranili stare pode in polagajo podlage za nova tla. Na enem koncu ropota težko električno dleto, na drugem nekdo naklada v samokolnico odpadni material. Pred hišo je videti kup mladih ljudi, ki popravljajo okna. Pri delu je nekaj mladih iz okolice, ostali pa so iz Turčije, Nemčije, Švedske, katalonskega dela Španije, Italije in Avstrije. V zgornjem nadstropju za čokato mizo sedi Renate Matiassek, koordina-

torka nastajajočega kulturnega centra (KUMST je kratica za Kulturni most/Kulturbrücke) in se pogovarja s predstavniki koroškega tiska.

Civilni servis (Service Civil International, SCI) je organizacija z mednarodnim omrežjem. Njegovo dejavnost bi lahko opisali kot neko vrsto alternativnega turističnega posredovanja: SCI želi na ta način prispevati k ideji vzgoje za mir in sporazumevanju med narodi; angažiranim mladim ljudem nudi možnost, da spoznajo tuje dežele in njihove prebivalce na nekoliko drugačen način - namreč tako, da jih napoti k organizacijam ali iniciativam, ki se ukvarjajo s splošno koristnimi projekti. Te v sporazumu s SCI organizirajo delovne kampe, kjer posredovani mladi ljudje pomagajo pri delu, hkrati pa jim organizatorji v tem okviru nudijo program, ki jim omogoči poglobljeno spoznavanje regije, ljudi, ekonomskih, političnih in v našem primeru tudi narodnostnih problemov. SCI je v preteklih letih za projekte na dvojezičnem področju Koroške posredoval že nekaj takih skupin, osem mladih - povečini študentov - pa je letos prišlo na delovni kamp KUMST.

Renate Matiassek pripoveduje, da bodo zdaj po polletnem čakanju dobili obljubljeno gradbeno dovoljenje, tako da se bodo lahko lotili tudi zunanjih del. Ta čas lahko obnavljajo samo okna in tla v hiši. S 1. junijem je uprava delovnega trga omogočila v okviru akcije 8000 zaposlitev dveh delovnih sil, tako da zdaj pri obnovi delata bivši brezposelni delavec iz TC Obir ter nekdo, ki je bil že dalj časa nezaposlen. Kljub gradbenim delom zaenkrat nimajo težav s sosedi. Glede poznejšega delovanja kulturnega centra pa je že dogovorjeno, da bo parkirišče za vozila pri farnem domu, tako da ropot nikogar ne bo motil.

Adaptacija naj bi bila zaključena v prihodnjem letu, potem naj bi KUMST pričel s svojim delovanjem. „Za zgled imamo dvojezično kulturno iniciativo KUGA na Gradiščanskem“, pravi Renate, „tudi mi želimo v naši regiji omogočiti raznolike oblike kulturnega in glasbenega ustvarjanja, predvsem nameravamo pomagati tudi ustvarjalcem iz bližnjega in daljnega okolja, ki publiki morda še niso znani. Urediti hočemo tudi socialni servis, saj ga ta regija prav zaradi svojih ekonomskih problemov zelo potrebuje.“

Vstavi: tu je kultura

V velikih sobah bodo v enem letu lahko že prireditve

TOLKEL JE ZVON

Samo barva ovitka ni primerna: jubilejni številki se ne prilega vijoličasta, ki spominja na postni čas pred veliko nočjo, pred božičem. Na čas trpljenja in hrepenenja. Ta čas je končno minil, nas prepričajo avtorji najnovejšega Zvona, "Pepelni dan ni dan več tvoj, / tvoj je vstajenja dan!" - Gregorčičev stavek bi bil lahko geslo novi Zvonovi številki - toda Vstajenje slavijo Kristjani običajno v beli barvi in Svetega Duha v rdeči, grafično vsaj je Celovski Zvon ostal zvest slovenski askezi in bogaboječnosti.

Kdor lista po zvezku, se seveda takoj zave: dokončno je nastopil Vstajenja dan, aleluja! "Kje, domovina, si?" se zaporedoma sprašujejo A. Capuder, R. Vospernik, A. Rot ter V. Ošlak in tavajo s svojim vprašanjem po prostoru in času. Medtem ko jo Ošlak išče v daljni Aziji, kamor so jo po svoji obsesiji prodali slovenski boljševiki, jo Rot najde v "s preteklostjo prežeti poduhovljeni Evropi", kjer se venomer lovijo "homo libidus, homo faber in homo spiritualis", ker mu je preprosti homo genitatis verjetno preprostaški. Lažje pri tem je že R. Vosperniku, ki ob svojih potovanjih najraje sledi centripetalnim in centrifugalnim silam v Evropi, dokler ne zaključi z apokaliptičnim stavkom "Evropa bo pestra in raznolika - ali pa je ne bo" - hevreka (našel sem), lahko samo pripomni recenzent, ves prevzet od tolikšne daljnovidnosti.

Toda skromni, kakor Slovenci pač smo tudi v časih zmagoslavja, so vsi omenjeni avtorji prepustili uvod Andreju Capudru, kajti on, in samo on, ki mu pelje pero Nekdo višji, je pozvan, da napiše uvodnik.

Da mi je milost Božja namenila uživati Capudrova dognanja! Meni, ki jih res nisem vreden (ali pa se v meni skriva kak Savel?). Našteta in natiskana v 27. številki Celovskega Zvona; in to ne more biti nikakršen slučaj, ta številka 27. O simetrija! O svetost števil! - Sedemin-

dvajset - to je dvakrat sveto število Njegovih apostolov, če odštejemo večnega grešnika Judeža, ki je izdal Gospoda, ter če prištejemo kronologe Njegovega življenja, Mateja, Luko, Marka, Janeza. Sedemindvajset - to ni številka, to je število, ki ga je nanese Njegova previdnost.

Ob tem številu se božja simetrija ne ustavi, svetost števil se nadaljuje: na tretji strani Celovskega Zvona - kdo ne bi vedel, da je sam Sveti Duh tretja božja oseba, ki je navdahnila avtorja - piše Capuder z vsem svojim prepričanjem in doslednostjo: "Komunizma v Evropi praktično ni več", in nekaj vrstic za tem: "Če je komunizem padel (...), pa ostajajo živi njegovi sekundarni pojavi". - O beseda modrosti, o modrost besede, temu ni kaj dodati in treba je poglobitvenejšega branja Janezovega Razodetja.

Po štirih uvodih sledita leposlovni in kulturnokritični del, ki se žal zgubita, kar velja še posebej za odlično Zablatnikovo recenzijo Karničarjeve študije o obirskem narečju na Koroškem.

Mistika števil prevladuje: prav na 77. strani zaključuje z vsemi sedmimi zakramenti maziljeni Lojze Peterle svoj pogled na slovensko zgodovino in opravičuje vse tiste, ki so zakrivilili vseh sedem smrtnih grehov in še nekaj dodatnih; to je dialektika po slovensko-klerikalno: Resnično, povem vam: oko ni videlo, uho ni slišalo, kaj je Peterle onim obljubil, ki mu sledijo.

Na osemindvajseti strani končno (v moj spomin se vsiljuje leto 1968, študentovska revolucija, svobodni seks, mamila in vse ostalo, kar velja za horribile), zagotavlja nek čuden grof iz Anglije, menda ruskega izvora, da bi rad postal ruski ambasador v Ljubljani, kadar bo Rusija "samostojna in demokratična".

In jaz bi rad postal papež kitajski, kadar se vrnem z dopusta.

dr. FRANCI ZWITTER ml.

Sprejemni izpiti za glasbeno šolo

PODJUNA, v ponedeljek, 10. septembra 1990

ob 14.00 uri Pliberk - posojilnica; ob 15.00 uri Šmihel - farna dvorana; ob 16.00 uri Globasnica - ljudska šola; ob 17.00 uri Šentprimož - kulturni dom.

ROŽ, v torek, 11. septembra 1990

ob 14.00 uri Sele - farni dom; ob 15.00 uri Borovlje - društvena soba; ob 16.00 uri Šentjanž - društvena soba; ob 16.30 uri Sveče - galerija Gorše; ob 17.30 uri Šentjakob - društvena soba.

CELOVEC, v sredo, 12. septembra 1990

ob 14.00 uri Mladinski dom; ob 15.30 uri Slomškov dom; ob 17.00 uri Modestov dom.

URADNE URE Glasbene šole so ob ponedeljkih, sredo, četrtek in petkih od 10. do 15. ure! (od 20. 8. dalje)

Zdravo delo in zdrava prehrana

Več kot polovica vseh zaposlenih se pritožuje, da je na delovnem mestu ogroženo njihovo zdravje. Predvsem jih obremenjujejo časovni pritisk, hrup, slab zrak, vročina, para in dim. 55 procentov vseh zaposlenih med delom nima odmora, 60 odstotkov vseh srčnih infarktov povzroči stres na delovnem mestu, skoraj vsak peti delavec pa je na delovnem mestu v nevarnosti, da se ponesreči.

Prav zato je zdravje na delovnem mestu glavna tema Koroške delavske zbornice. Pod geslom „Zdravo delo“ prireja na Celovškem sejmu v svojem paviljonu posebno razstavo, ki široko informira o nevarnostih na delovnem mestu ter o možnih ukrepih. Obiskovalci pa imajo seveda tudi možnost, da jim v paviljonu delavske zbornice opravijo nekatere zdravstvene teste: medicinsko usposobljeno osebo vam brezplačno izmeri holesterin, krvni sladkor in krvni pritisk ter preišče oči in pljuča.

Za zdravje pa je potrebna tudi dobra in pravilna prehrana. Tej temi se je posvetil oddelek za informiranje potrošnikov pri delavski zbornici. V prvem nadstropju sejemskega paviljona si boste lahko ogledali obsežno razstavo o zdravi prehrani, na posebno željo pa vam bo asistentka za dietetiko celo sestavila osebni dietični načrt, svetovalka za prehrano pa za obratne kuhinje poseben, poklicu primeren jedilnik.

To pa bi bila le dva ukrepa za izboljšanje trenutnega stanja. Nasploh se v delavski zbornici zavedajo, da je Koroška na žalost-

nem prvem mestu kar se tiče poklicnih nezgod in bolezni. Zato tudi njen predsednik Josef Quantschnig ugotavlja, da „delovna medicina tiči še v otroških čevlji“. Koroška delavska zbornica se prav zaradi tega prizadeva, da bi še letos prišlo do ustanovitve delnomedicinskega inštituta. Ta naj bi postal mobilna možnost za tista podjetja, ki nimajo obratnega zdravnika, saj je na Koroškem kar 80 odstotkov vseh zaposlenih brez medicinske oskrbe v podjetjih, kjer delajo. Zdravniki „na kolesih“ naj bi torej nadomestili to pomanjkljivost in izvajali kakovostno medicinsko varstvo delovnih ljudi na Koroškem.

Delavska zbornica pa na sejmu vabi seveda tudi z nagradnim žrebanjem. Med dobitki so kolo za 20.000 šilingov, potovanje v vrednosti 10.000 šilingov ter nakupni boni v raznih vrednostih. Med ostalim se tudi zato spleča, da si na Celovškem sejmu razstavo Koroške delavske zbornice ogledate.

57. mednarodni Celovški sejem od 18. do 26. 8. 1990

Jutri, v soboto, bo avstrijski vicekancler Riegler odprl 57. mednarodni Celovški sejem, ki je največji gospodarski dogodek na Koroškem. Organizatorji spet pričakujejo okoli 200.000 obiskovalcev, predvsem iz jugovzhodnega predela in ostale Avstrije in Jugoslavije. V ta namen so se letos še posebej potrudili, tako da upravičeno vabijo tudi z geslom: „Obiščite največji gospodarski sejem!“

Letos se bo na Celovškem sejmu predstavilo več kot 1000 razstavljalcev, ki bodo poleg tradicionalne ponudbe s področij gradnje in stanovanja, gospodinjstva in prehrane, opreme in mode priredili tudi vrsto posebnih razstav. Tozadna paleta sega od razstave „1000 kvadratnih metrov stanovanjske kul-

ture v živo“, preko posebne razstave koroških galerij, ki pripravljajo odprtje za 18. avgust, do predstavitve koroških zlatarjev, posebne razstave Inštituta za gospodarske raziskave o velikovškem okraju in informativne razstave ÖDK, kako lahko varčujete z energijo, če uporabljate električni tok.

Tudi Kmetijska zbornica se predstavlja s posebno razstavo živali in poljedelskih strojev, poseben del pa namenja gorskim kmetom in starim pasmam avstrijskih domačih živali.

Prav gotovo pa bo privlačen tudi center montažnih hiš, saj napovedujejo tudi posebno mikavne sejemске popuste. Seveda pa se med prireditelje na sejmu uvrščajo tudi modni kreatorji, ki

sooblikujejo „modno deželo Koroško“.

Predstavniki sejemске družbe, ki je prireditelj, pa želijo letos Celovški sejem uveljaviti kot velik dogodek prostora Alpe-Jadran. Tako ga tudi v Sloveniji in Furlaniji-Juljski krajini predstavljajo kot posebno doživetje za vse, ki radi nakupujejo.

Seveda pa mora temu ustrezati tudi obrobna ponudba. Za to pa so poskrbeli s celo vrsto posebnih prireditev, med katerimi izpostavljajo predvsem zabavišče s svojimi avtodromi, vrtljaki in gugalnicami, pa tudi glasbeni skedenj, za katerega skrbi koroški studio avstrijskega radia. Tako upajo, da bo sejem postal dejansko doživetje za staro in mlado – torej za vso družino.

Kje je

?

Kika

v hali 3
na 500 m²

im KELAG-Pavillon auf der
Klagenfurter Messe

18. - 26. August 1990

Z električnim tokom varčevati energijo

Avstrijske dravske elektrarne (ÖDK) se bodo tudi letos na Celovškem sejmu predstavile s posebno razstavo. Tokrat jo posvečajo temi „Z električnim tokom varčevati energijo“ in predstavljajo možnosti njenega optimalnega izkoriščanja. ÖDK so namreč primorane, da

Ossi Kolmann vam svetuje v paviljonu ÖDK, kako varčujete z energijo.

proizvajajo električni tok racionalno, pametno in v skladu z varstvom narave, seveda pa tudi, da ga učinkovito uporabljajo.

Konkretni primeri za odgovorno varčevanje z energijo ob uporabi električnega toka so poleg koriščenja potenciala vodne sile še povečan učinek v elektrarnah, uporaba elektronike in elektronskega obdelovanja podatkov pri proizvodnji toka, smotrna izraba visokega stanja voda, izraba toplote, ki nastaja pri delovanju generatorjev, solarno usmerjanje vodnih pritokov, optimalna uporaba kadrov ter intenzivno raziskovalno delo, s katerim zagotavljajo optimalnejšo proizvodnjo in uporabo toka. To velja predvsem za področja daljinskega ogrevanja, energije vetra in sonca, električni avtomobil, pridobivanje voda, Drau-Consulting itd.

Znani gledališki igralec Ossi Kolmann je po desetih letih spet gost v paviljonu ÖDK. Učinkovitost, varčnost in optimalno koriščenje energije so mu posebej pri srcu.

Kako vam bo posredoval svoje zamisli na aktualno temo? To naj ostane še skrivnost. Zato pa velja priporočilo, da si to ogledate. Splača se...

Tudi običajno nagradno žrebanje je letos pet privlačno, saj glavnega dobitnika čaka potovanje na Škotsko.

Razstava modelov, turbinskih delov, slik in informacijskih panojev pa vam v paviljonu nudi vpogled v konkretne ukrepe ÖDK za optimiranje energije. Turistična hčerka ÖDK, ReiBeck-Malta-Touristik, pa vas bo pred paviljonom presenetila s posebno predstavitevjo.

Zato se v Avstrijskih dravskih elektrarnah že veselijo vašega obiska na Celovškem sejmu od 18. do 26. avgusta 1990!

Die LK auf der Messe

Die Landwirtschaftskammer ist auch heuer auf der Klagenfurter Messe mit mehreren Schwerpunkten vertreten. Die diesjährigen Schwerpunkte bieten wieder Sehenswertes für die Bevölkerung aus Stadt und Land.

Für das **Fachpublikum** gibt es die Jubiläumsrinderschau des Schwarzbuntzuchtverbandes. Kühe, Kalbinnen, Kälber und Kreuzungsmastrinder werden zum Thema

„25 Jahre Schwarzbuntzucht in Kärnten“

ausgestellt und täglich im Vorführring präsentiert und kommentiert.

Das **Norikerpferd**, früher Zugtier, heute Zug-, Fleisch- und Milchtier, ist ebenfalls am Messestand der Landwirtschaftskammer zu finden. Dazu gibt es Kostproben und Informationen über den Wert der Stutenmilch.

Für **kleine und große Messebesucher**, für **Fachmann und Nichtfachmann** findet im Pavillon der Landwirtschaftskammer eine **Kleintierschau** statt.

Wer **bäuerliche Produkte** schätzt, findet diese beim **Kärntner Bauernmarkt**. Vom Most über Selchwaren, Milchprodukte bis zur bäuerlichen Kleinkunst finden Sie alles beim Bauernmarkt in Messehalle 17.

Die **Jugend** trifft sich am **Landjugendtreff**. Mit Spielen für Kinder, Ausstellungen und Brauchtum präsentiert sich die Jugendorganisation der Landwirtschaftskammer auf der Messe.

Für **Hungrige und zum Ausrasten von der Messehantik** gibt es den **Treff der Landwirtschaftskammer**. Mitten im Grünen können Sie sich an Rindfleischspezialitäten wie Rindsbraten, Rostbraten, Tafelspitz, Gulasch oder Sauerfleisch im idyllischem Messtreff der Landwirtschaftskammer delectieren.

Die Landwirtschaftskammer würde sich über einen Besuch Ihrerseits sehr freuen.

Občinska seja v Selah

● Sklenjena je bila pomoč kmetom v zvezi z veterinarskimi stroški. Za umetno oplojevanje krav prejmejo kmetje pavšalni znesek 110 šilingov. Ta velja za prvi in drugi obisk živinozdravnika, za vsakega nadaljnega pa 55 šilingov. Obračuna se lahko v občinskem uradu.

● Za predsednika na novo predpisanega odbora za družinske zadeve je bil izvoljen Maks Jug. Odbor za agrarno in gozdno gospodarstvo bo vodil Marjan Olip.

● Plebiscitni dar (348.000 šil.) bo uporabljen za cestno osvetljavo pri novi šoli (70.000 šil.) in za postavitev pet novih avtobusnih čakalnic.

Župan je v poročilu med drugim omenil, da so se s sosednjimi občinami sporazumeli o aktiviranju starejubejske ceste za turistične

namene.

Nujnostni predlog o postavljanju dvojezičnih napisov je bil odklonjen z glasovi SP in VP (glej poročilo na 1.strani). Podoben je bil tudi postopek z drugim nujnostnim predlogom EL – zahtevi za imenovanje osebe, ki naj bi se posvetila dogajanjem v zvezi s Hajnševim potokom (znano je, da se Celovec že dalj časa zanima za koriščenje vode, selska občina pa v vso zadevo ni vključena).

Nadaljnje točke dnevnega reda in sklepi na seji občinskega odbora v Selah:

● Otvoritev nove ljudske šole bo 14.oktobra. Načrtovan je slovesen kulturni program. Ko so predstavniki EL dolgi vrsti vabljenih častnih gostov želeli dodati tudi predsednika obeh osrednjih organizacij (N.Olip: „ker smo narodnopolitično eksponirana občina!“), so ostali občinski odborniki temu nasprotovali.

Tudi v Jugoslaviji vračajo prometni davek za nakupe

Republiški sekretariat za mednarodno sodelovanje Slovenije nam je posredoval informacijo o novi pravni ureditvi za povračilo prometnega davka (MWSt) za blago, ki ga tuji kupijo v Jugoslaviji in odnesejo s seboj v tujino.

Povračilo prometnega davka je urejeno z zakonom o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, Ur. list SFRJ, št. 33/72... 13/90 v členu 48 a in z odlokom o načinu in pogojih za povračilo plačanega prometnega davka za določene proizvode, ki jih tuje osebe kupijo in odnesejo iz SFR Jugoslavije, Ur. list SFRJ, št. 30/90.

Osnovne značilnosti nove pravne ureditve za povračilo prometnega davka so sledeče:

Pogoji za povračilo

Da bi tuji kupec lahko zahteval povračilo plačanega prometnega davka, morajo biti izpolnjeni sledeči pogoji:

- davčni zavezanec (prodajalec), organiziran kot pravna oseba, mora kupcu izročiti izpolnjen obrazec – zahtevek za povračilo in račun;
- vrednost kupljenih proizvodov (na enem računu) ne sme biti manjša od 1000 dinarjev.

- proizvodi morajo biti odnešeni iz Jugoslavije (kupec jih odnese s seboj, pošlje po pošti, izroči špediterski ali drugi pooblaščen organizaciji);
- proizvodov se ne sme uporabljati v Jugoslaviji;

- carinski organi morajo po opravljenem carinskem pregledu overiti obrazec – zahtevek za povračilo – in s tem potrditi, da so bili proizvodi, označeni v priloženem računu, določenega dne odnešeni iz države in da ni znakov, ki bi kazali na to, da so bili proizvodi uporabljeni v Jugoslaviji;

- povračilo prometnega davka je treba zahtevati v enem letu po izdaji obrazca in računa.

Pravica do povračila plačanega prometnega davka ne velja za naftne derivate, tobačne izdelke in alkohol – etanol.

Način povračila

Povračilo plačanega prometnega davka se vedno izplača v dinarjih. Kupec lahko zahteva povračilo plačanega prometnega davka osebno pri prodajalcu, po drugi osebi ali po pošti.

Če kupec pošlje obrazec – zahtevek za povračilo in račun po pošti, mora navesti številko bančnega računa, na katerega naj se mu znesek nakaže.

Obrazci in računi so od 26. junija 1990 dalje na voljo pri ČGP "Uradni list SFRJ", lahko pa jih trgovine pripravijo samostojno, vendar morajo upoštevati obliko in vsebino obrazcev, predpisano z odlokom v Ur. listu SFRJ 30/90.

Naš gorski svet je poleti ogrožen zaradi visoke koncentracije ozona

Ozon: bo treba ostajati doma?

Zaradi visoke koncentracije ozona v zraku ostanite raje doma! Otroci se ne smejo igrati na prostem! Nosečnice, pazite! Bomo v naslednjih poletjih morali živeti s takšnimi opozorili?

Kaj se nismo nekaj v šoli učili, da je ozon nekaj pozitivnega, ker varuje našo zemljo škodljivih infra rdečih žarkov? Zakaj pa je kar naenkrat toliko govora o strupenosti te kemične snovi?

Ozonska plast v višini od 15 do 50 kilometrov nad zemeljsko skorjo je potrebna za naše preživetje: nedavno tega so nas strašile vesti o luknji v tej plasti nad Antarktiko, ki ogroža življenje na zemlji. V nasprotju s koristnim ozonom v višini pa tisti, ki nastaja pri tleh, človeku, živalim in rastlinam škoduje.

Ozon v ozračju tik nad zemljo nastaja iz različnih škodljivih kemičnih snovi (npr. ogljikovih vodikov, dušikovih oksidov ipd.) ob tem, da se jim pridruži še sončna toplota in svetloba. Delež ozona v zraku zaradi onesnaževanja okolja stalno narašča, tako da je v zadnjih letih

poletnih dneh in tednih začel ogrožati človeka. Posebej tragično pa je, da čezmernih količin ozona ne najdemo le v industrijskih centrih in vele mestih, temveč da ga je še več prav tam, kjer preživljamo svoj prosti čas, kjer se hočemo oddahniti, v gorah in ob jezerih.

Vprašali se boste, kako učinkuje ta v prevelikih količinah strupena snov na človekovo zdravje?

Ozon je plin, ki močno draži sluznice, bronhije (in vse dihalne organe) in veznico. Količina 1 cm³ čistega ozona v 10 m³ zraka že poškoduje dihala. Telesna obremenitev draženje teh organov še poveča, najbolj ogroženi pa so otroci in vsi, ki imajo že oškodovana pljuča. Zaradi zvišane koncentracije ozona v zraku še posebno trpijo astmatiki, plin pa zmanjša tudi obrambne sposobnosti dihal, tako da se lažje inficiramo z različnimi boleznimi.

V zadnjih tednih smo tudi na Koroškem dosegli stopnjo koncentracije, ki ogroža naše zdravje, vendar pa še ni alar-

mantna (od 100 ppb – 'parts per billion' = 0,20 miligramov ozona na kubični meter zraka, dalje). Najvišjo koncentracijo so izmerili v Labotski dolini.

Strokovnjaki so prepričani, da je avtomobil glavni povzročitelj zvišanja koncentracije tega strupenega plina. Tudi politiki so že spoznali, da bo treba nekaj ukreniti preden bo prepozno. V tej zvezi beremo o ukrepih kot so podpiranje masovnih prevoznih sredstev, obvezna uvedba katalizatorjev za vse avtomobile, varčevanje energije, zmanjšanje količine odpadkov, skrb za tehnično brezhibnost naših avtomobilov, več hoje peš, ali pa vožnje s kolesom, uporaba barv in lakov, ki so topljivi v vodi, pravilno kurjenje in ogrevanje, znižanje obremenitve naših tal z različnimi gnojili ipd.

Ukrepi so podobni kot so nam jih že svetovali v zvezi z umiranjem naših gozdov.

Kaj se bo moralo še zgoditi, da si jih bodo vzeli k srcu politiki in ne nazadnje tudi vsak izmed nas?

PIONIR TRADICIJA, STIL IN OBLIKA — IZ NAŠE HIŠE V VAŠ DOM

keramika

68000 Novo mesto, Slakova 5
 Telefon: (068) 21 201, 26 016, 26 015
 Telex: 35710 YU PIONIR
 Fax: (068) 24 298

SEDAJ JE ČAS: KERAMIČNE PEČI IZ »KERAMIKE« PIONIR

- kmečke peči
- toplozračne peči
- štedilniki
- kamini
- pizza peči
- prijetna toplota za vaš dom
- zdravo in ekonomično grejje
- ekološko čisto okolje
- lahko vzdrževanje, kakovost in trajnost peči, predvsem pa prihranek pri energiji

LONČENE PEČI, KAKRŠNE STE SI DOSLEJ LAHKO SAMO ŽELELI, VAM MI ŽE NUDIMO

VAŠE ZAUPANJE V NAŠE PEČI JE ZAUPANJE V NARAVO

ZAŽIVITE Z NJO IN MI VAM BOMO POMAGALI

PRODAJA IN INFORMACIJE

LJUBLJANA
 Vošnjakova 7
 tel.: 061-317-984

Valentin Stanič – pionir sodobnega alpinizma

Pred 190 leti, 28. julija, 1800 so štirje srčni možje prvi priplezali na 3797 metrov visoki Grossglockner (Veliki Klek). To so bili brata Klotz in dva tesarja. Čeprav je bila v odpravi, ki jo je organiziral knezoškof Salm, cela vrsta srčnih mož in vodnikov, se je sreča nasmehnila samo tem štirim osvajalcem, vsem ostalim je že nekoliko nižji Kleinglockner pokazal zobe, tako da se je samo nekaterim posrečil vzpon nanj, naprej pa se niso upali, ker jim je spodnji zračni prehod – škrbina med malim in velikim Glocknerjem – vzela ves pogum in so se morali vrniti v dolino.

Tisti pa, ki bi dne 28. julija lahko bil med prvoprstopniki na Grossglockner, 26 letni Slovenec s Primorske, bogoslovec Valentin Stanič, pa je imel takrat to smolo, da je moral na ukaz svojega predstojnika prof. Schieggga ostati v Heiligenblutu z nalogo, da opazuje in beleži potrebne podatke na raznih znanstvenih instrumentih. Vendar, naslednjega dne, 29. julija, pa je tudi Stanič skupno s prvoprstopniki priplezal na vrh in opravil znanstvene naloge. Med tem ko je to opravljal, so ostali štirje postavili lesen križ in tako primerno zaznamovali Glocknerjevo glavo.

Stanič je s tem svojim junakiškim dejanjem na mah pritegnil vso pozornost. Še istega leta se je ponovno povzpел na Grossglockner, tokrat z dvema znanstvenikoma – botanikom dr. Schwägrischem iz Leipziga in mineralogom iz Salzburga, katera je varno pripeljal na vrh.

Leta 1802 se je Stanič vrnil v domovino in bral prvo mašo v Kanalu na Primorskem. Pozneje je deloval v Gorici in kot učitelj navduševal mladino za planine, katerim je ostal zvest do zadnjega.

Po vseh pogumnih dejanjih, ki jih je opravil Stanič, ne le na Grossglocknerju, marveč tudi v drugih salzburških gorah – Visoki Göll, Watzmann, Hoch-Staufen itd. – torej ni čudno, da imamo Slovenci danes najboljše alpiniste na svetu, ko pa je ta narod že pred 190 leti pokazal, kakšne gore list so njegovi sinovi. Valentina Staniča štejejo za pionirja modernega alpinizma, katerega je letos okronal slovenski alpinist Tomo Česen, ko je preplezal južno steno Lotseja in za to požel priznanje celotnega alpinističnega sveta.

L.U.

S A G D T N X F R Š T R L S

Izdruštverili smo se!

Novi plamen na dimniku. Durchunddurchgedruštverelt. Slani klobuki kapajo za ramena. T N X F R Š T R L S T N X F R Š T R L S. Plujemo in pljuvamo iz strnišča gledališča.

Konto št. 2711/150835, Steiermärkische Sparkasse
 Hvala lipa
 Donk Eiche

Za široko in odprto razpravo o novem narodnem programu

piše dr. Jože MESSNER

Razprave o novem narodnostnem programu se lotevamo s precejšnjo zamudo. Že takrat, ko je del političnega vodstva manjšine privolil v ločevalno ureditev šolstva v dvojezičnem delu Koroške, je bilo razvidno, da se slovensko videnje razhaja v samem jedru, v pojmovanju vsebine narodnostne politike. V kratkem obdobju po tem sta narodnostno ločevanje v šolah začeli zagovarjati predvsem vodstvi Narodnega sveta in Koroške enotne liste. Očitno je v teh slovenskih krogih prišlo do „duhovne blokade“, na katero opozarja prof. Prunč v koroškem cerkvenem listu. Predstavniki manjšine niso zdržali psihičnega pritiska in so prevzeli ideologijo večine. „V prvi vrsti mislim tu na nacionalistične ideologije.“ (Prunč, Kirchenzeitung, 21.1.1990)

Takšen psihičen pritisk je bila brez dvoma večletna nacionalistična hajka proti skupni dvojezični šoli. Koroški Slovenci smo ji uspeli kljubovati le tako dolgo, dokler nas je združevala skupna politična volja (to je narodni program) in smo imeli podporo širokih slojev demokratične politične in kulturne javnosti doma in po vsej Avstriji.

Takratni politični optimizem, ki se je izražal s številnimi množičnimi protestnimi shodi, zborovanji in demonstracijami za ohranitev skupne dvojezične ljudske šole, je črpal svojo moč in svežino v prvi vrsti iz tega, da smo ob enotnosti in široki podpori demokratične javnosti sproti prebijali izolacijski zid, s katerim nas je prav tedaj skušala ograditi uradna nemškonalna politika treh strank in KHD. Za ilustracijo in osvežitev spomina citiram le dva izmed številnih dokumentov iz tistih dni:

Prvi je „Poziv slovenskega PEN-kluba“ predsedniku Zveznega izvršnega sveta Skupščine SFRJ Branku Mikuliću, avstrijskemu kanclerju Vranitzkemu, tedanjima predsednikoma SPÖ in ÖVP, Sinowtzu in Mocku, ministrici Hawličkovi, deželnemu glavarju Wagnerju, avstrijskemu PEN-klubu ter interesni skupnosti avstrijskih pisateljev. Glasi se: „Sklep treh strank (SPÖ, ÖVP in FPÖ), da se za ureditev šolstva na južnem Koroškem upošteva tako imenovani „pedagoški model“, je manifest segregacije. V kritičnem času evropske civilizacije, v katerem je nujno in neizbežno presegati nacionalna in ideološka sovrašt-

va z integracijskimi tokovi, ki spoštujejo različnost in zagotavljajo polno življenje tudi delom narodov, ki jih je usoda in zgodovina pahnila v drugačno narodnostno-večinsko okolje, je takšno „priporočilo“ akt regresije. Takšna regresija vodi v znane modele nestrpnosti in manipulacije „večine“ z „manjšino“. Ni mogoče, da se ne bi strinjali, da je v ljubezni otrok edina možnost sveta. Ne dopustite, da bi se spet začeli učiti prešteti na „naše“ in „vaše“. Zgodovina kot zlo se ne sme ponoviti sredi Evrope.

Apeliramo na vas, da se zavzamete za ukinitev akta, ki slovenski del naroda na Koroškem postavlja v geto.

Temu pozivu se v celoti pridružuje tudi pisatelj Peter Handke.“

Podpisana Rudi Šeligo, predsednik Društva slovenskih pisateljev, ter Drago Jančar, predsednik Slovenskega centra PEN.“ (Dnevnik, 21. 11. 1987, str. 8)

Drugi dokument je „Pismo slovenske pokrajinske škofovske konference“ celovškemu škofu Kapellariju. Ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Šuštar piše v imenu slovenske škofovske konference takole:

„Z veliko zaskrbljenostjo spremljam razvoj dogodkov na področju dvojezične šole na Koroškem v Avstriji. Bojim se, da nedavni dogovor med tremi političnimi strankami na Dunaju brez sodelovanja slovenske manjšine na Koroškem ne pomeni nič dobrega. Nastaja vtis, kot da hočejo iti mimo upravičenih in utemeljenih zahtev slovenske manjšine. Če se kot ljudje in kot kristjani zavzemamo za človeške pravice, svobodo, mir, sporazumevanje in prijateljsko sožitje različnih skupin, narodov in kultur povsod po svetu, moramo to storiti tudi na Koroškem.“ (Izveček iz pisma, objavljena v listu Družina, 29.11.1987, str.1).

Takratni poslanec K. Smolle pa se je v tistih dneh najširše vseavstrijske in vse-slovenske solidarnosti očitno že odločil za pristanek na ločevalni šolski zakon. „Večji problem za mene je ta, da diskusije niso vodili koroški Slovenci, ampak v veliki meri drugi za nas. Drugi so za nas mislili, mi pa smo čakali, kaj bo. Nešteto ljudi me je namreč prav ob tej šolski odločitvi vprašalo, zakaj se pravzaprav ne zavzemamo za lastne šole, za avtonomne šole, ali pa za šole, kjer imamo več vpliva, skratka za manjšinske šole.“ (Smolle v „nt“, 19.1.1990).

Ne vem, kdo je takrat Smolleju preprečeval, da bi

se bil vključil v strokovno oz. javno diskusijo o pomenu interkulturalne vzgoje na narodnostno mešanem ozemlju Koroške. Dobro pa se spominjam, da se je v diskusijo vključevalo veliko število dvojezičnih učiteljev, dijakov, staršev, študentov, prosvetnih delavcev, slovensko in nemško govorečih znanstvenikov ter zaupnikov slovenskih osrednjih organizacij. Očitno se Smolle v to diskusijo ni niti hotel niti zmogetl ustvarjalno vključiti, če upoštevamo njegovo sprevrženo razumevanje tega, kar pedagoška znanost imenuje interkulturalno učenje. „Kdo naj se gre interkulturalizma? Mar manjšina, katere gibalni in jezikovni prostor se iz dneva v dan zmanjšuje? Ali je to prenašanje pogorelega marksističnega internacionalizma v milejši obliki na področje kulture?“ (Smolle v „nt“, 5. 1. 1990).

Stvari res ni mogel bolj postaviti na glavo! Kako neki naj se „gibalni in jezikovni prostor manjšine“ razširi v pogojih vse hujšega jezikovnega oz. narodnostnega ločevanja? Ali ni prav srečevanje otrok iz obeh jezikovnih oz. narodnostnih skupin v eni, skupni šoli odločilnega pomena ne le za pozitivno sprejemanje slovenskega jezika, temveč tudi za kulturo sožitja obeh narodov? Slovenski znanstvenik Devetak piše v uvodu dokumentacije „Šolstvo za Slovence na Koroškem – sožitje ali ločevanje?“ (Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 1988) takole: „Vzgoja za sožitje bi morala biti v takšnih narodnostno mešanih okoljih kot je koroško, eden od pomembnejših smotrov učnih programov; učenje obeh jezikov pa ne le sredstvo za širjenje komunikacije med obema narodnostnima skupnostma, temveč tudi za

poglobljanje njihovega medsebojnega razumevanja. Edino po tej poti se je moč približati ciljem sodobne večkulturalne družbe, vse druge pa nas prej ali slej pripeljejo v med seboj hermetično ločeni model...“

Avstrijski znanstvenik, pedagog in strokovnjak za vprašanja interkulturalnega učenja prof. Larcher pa v študiji „Dvojezičnost in identiteta“ (Celovec, 1988) uvodoma ugotavlja: „V bistvu se ponujajo v dvojezičnih okoljih trije možni izhodi iz jezikovnih konfliktov (ki so tudi vedno identifikacijski konflikti „govornikov“): totalna asimilacija (npr. Hrvatov na Spodnjem Avstrijskem), apartheid (npr. Južna Tirolska) ali pa kultura sožitja z večjezičnostjo (npr. Singapur). Na Koroškem so od začetka jezikovnih konfliktov (od sredine prejšnjega stoletja) znani poskusi v vse tri omenjene smeri; do danes pa še ni jasno odločeno, katera smer se bo dokončno uveljavila.“ (Študija je izšla l. 1988)

Kako se bo slovenska politika v tem vprašanju znašla v prihodnjem obdobju, je ta trenutek težko predvidevati. Zamišljam in predstavljam pa si, da mora imeti boj za skupno, dvojezično, interkulturalno šolstvo na južnem Koroškem – in po potrebi tudi izven tega področja – svoje pomembno mesto tudi v novem narodnostnem programu.

Navsezadnje gre za srečno bodočnost naših otrok in mlade generacije v deželi. Svoj prispevek zaključujem z razmišljanjem dr. Antona Trstenjaka o sreči in srečanju.

„Sreča je srečanje z drugim. Pravo srečo doživlja človek le v srečanju z drugimi osebami. Tu je pesnik

dr. Jože Messner

že davno zadel bistvo sreče, „da srečen ni, kdor srečo uživa sam“ (S. Gregorčič).

Človekova sreča kot srečanje z drugim doživlja tu pravi čudež čudovitega pomnoženja lastne biti v nasprotju do golega „imeti“, čudež, ki gre onstran razumske matematike. Ko v srečanju z drugim srečo delimo, se pravi razpolovimo, je nimamo samo polovico, temveč jo podvojimo, je sreča podvojena.

Nasprotje srečanja in njegove podvojitve in celo večkratne pomnožitve v številnih srečanjih je osamitev, ki jo doživlja človek kot zapuščenost. Osamljenost in zapuščenost pomenita za človeka nesrečo. Zgrešiti srečanje je nesreča, prava frustracija življenjskega smisla in s tem resnična nesreča, je frustracija srečanja, ne užitek, ne oblasti in moči, ne imetja...

Srečanje z drugim, ki ima svoj izvor v diadi ljubezni med možem in ženo, med starši in otroki, pa naj bi po naravni odmevnosti zavzemalo vedno širši krog, objemalo zmeraj širša občestva, končno naj bi se razširilo v vesoljno človeško občestvo, naj bi srečanje srečalo, se pravi osrečevalo slehernega človeka...“ (A. Trstenjak, Skozi prizmo besede, Slovenska matica, Ljubljana 1989).

Zeleni s področja Alpe-Jadran: vzajemno uresničiti skupne cilje

Ob koncu junija so se v Bohinju srečali predstavniki zelenih političnih strank, organizacij in iniciativ s področja Alpe-Jadran, torej iz Furlanije-Juljske krajine, Slovenije, Hrvaške, avstrijske Štajerske in Koroške, in razpravljali o možnostih vzajemnega nastopanja in učinkovitejšega boja za uresničevanje pomembnih skupnih ciljev. Za zeleno stranko Avstrije so se srečanja udeležili Terezija Stoisic, dr. Jože Messner, Ingrid Zablatnik in Brigitte Kammerlander. Po dolgi razpravi so sprejeli resolucijo, ki izraža skupne programske

osnove in se glasi:

„V prepričanju, da Evropa regij in vizija združene Evrope nista mogoči brez miroljubnega in učinkovitega ekološkega vpliva na njen današnji in bodoči razvoj, združujemo svoje sile zaradi političnega in praktičnega sodelovanja pri uresničevanju skupnih ekoloških projektov. Poseben interes in pripravljenost za sodelovanje izražamo na naslednjih področjih: energija, transport in prometni tokovi, narodne manjšine, Jadransko morje, posebni odpadki, gozdovi, vode, biološko kmetovanje, raz-

orožitev in demilitarizacija, razvoj kulturnih in znanstvenih inštitucij s področja varovanja okolja ter inštitucionalna definicija regije Alpe-Jadran.“

Na inštitucionalni ravni pa želijo prispevati k uveljavljanju demokratičnih procesov pri vrednotenju vplivov, ki jih imajo na okolje in na kulturno ter socialno stanje prebivalstva projekti mednarodnega sodelovanja. Zato nameravajo vzpostaviti stalen pretok informacij in razvijati sodelovanje na raznih področjih družbenega življenja.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek 17. 8. 15.30	Dom za starejše občane v Borovljah	A.T. Linhart: ŽUPANOVA MICKA režija: Bogomir Veras igra: Igralska skupina SPD Borovlje	SPD Borovlje
Sobota 18. 8. 20.00	v gostilni Folta v Slovenjem Plajberku	A.T. Linhart: ŽUPANOVA MICKA režija: Bogomir Veras gostuje: Igralska skupina SPD Borovlje	SPD Vrtača
KONCERT CERKVENEGA ZBORA IZ CHROSSCICYJA (Lužički Srbi – NDR) 18. 8. ob 19.30 v farni cerkvi v Šmihelu, 19. 8. ob 10.00 v gozdni kapelici Sedlce v Selah, 19. 8. ob 19.00 v farni cerkvi v Podgorah, 20. 8. ob 20.00 v fari Škocijan. Prirejajo KKZ in fare.			
Četrtek, 23. 8. 19.30	v Mladin- skem centru na Rebrci	ŠTUDENTSKO POLETNO SREČANJE – z raznimi predavanji in okroglo mizo, izletom k Peršmanu in srečanjem s Smrtnikovimi fanti. Konec srečanja v nedeljo, 26. 8. opoldne.	Slovenska visokošolska mladina
Sobota, 25. 8. 20.30	v Casineumu v Vrbi	ORIENTALSKI PLESI – nastopata: Shahrazad in Andre Varkonzi (spremljiva). Ponovitev: 26. in 31. 8.	Artistična in plesna inicia- tiva na Koroš- kem
Ponedeljek, 27. 8. 9.00	v Domu pro- svete v Tinjah	TEČAJ ZA SPRETNE ROKE – sli- kanje ikon. Tečaj vodi: Anica Vrečar, Kotmara vas. Konec tečaja: 2. 9., 13.00	Sodalitas
Nedelja 2. 9. 20.00	pri Adamu v Svečah	SLIKARSKI TEDEN – otvoritev. Sodeluje Slovenski kvintet trobil. Slikarski teden bo trajal do 8. septembra, pri- pravljajo pa dva tečaja: 1. fotografiranje, raz- vijanje in povečevanje slik; 2. risanje in slikanje za otroke.	SPD "Kočna"
Petek, 7. 9. 17.30	v Domu pro- svete v Tinjah	ZDRAVSTVENI DNEVI – Si zbrati novih moči za vsakdan. Vod- stvo: Annemarie Steiner, di- halna terapevtka. Konec dnevo: 9. 9., 13.00	Sodalitas

RAZSTAVE

Celovec

– Pri Joklnu – Mola – Krpaž – Patchwork, Likovni izraz Kuna Indijancev. – Mohorjeva knjigarna – Miha Dolinšek, razstava fotografij (do 29. 8. 1990) – Kletna galerija Mestne hiše – razstava oljnih slik in keramike Urše Zajdele-Hrovat.

SEMISLAVČE

– Galerija Rožek – Poletna razstava, razstavljajo Janez Bernik, Hans Bischoffshausen, Gisbert Hoke, Peter Krawagna, Hans Staudacher in Hugo Wolf (do 9. 9. 1990).

TINJE

Tomaž Lauko, umetniške fotografije (do 14. 9. 1990).

IZLETI

ŠTUDENTSKI TEDEN NA MORJU - Drugi otok - Zaglav-Zadar. Od nedelje, 9. septembra do nedelje, 16. septembra. Na razpolago je župnijska hiša za 50 oseb, preskrbujejo pa se sami. Prireja: Slovenska visokošolska mladina.

POTOVANJE V RIM IN ASSISI – od ponedeljka, 3. septembra do sobote, 8. septembra. Vodi: Andrej Kajžnik.

SKUPNI IZLETI ŠTUDENTOV na Peco. V soboto, 22. septembra in nedeljo, 23. septembra. Skupni odhod ob 9.00 iz Globasnice.

Vabilo ZKP

Zveza koroških partizanov vabi na osemdnevno potovanje v Šibenik, Dalmacijo, od sobote, 1. septembra do sobote, 8. septembra 1990. Cena potovanja je 2.880 šil. V to ceno je vključen avtobusni prevoz, bivanje v dvoposteljni sobah hotela Solaris (za enoposteljno sobo je dnevno doplačilo 50 šil.), polni penzion (zajtrk, kosilo in večerja), dva avtobusna izleta na otok Murter in v nacionalni park k slapovom Krke ter ladijski izlet v Kornatsko otočje, kopanje v morju ali v hotelskem bazenu. Prijavite se čimprej po telefonu, dopoldne na št. 0 463/513752, popoldne 0 463/210704 ali Milki Kokot, tel.: 0 463/514300

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 13. 8. 1990

	dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$ 10,85	11,45
za 1 angleški funt	£ 20,35	21,35
za 100 franc. frankov	f 204,00	214,00
za 100 ital. lir	Lit 0,935	0,985
za 100 dinarjev	DIN 90,00	110,00
za 100 švic. frankov	sfr 825,00	849,00
za 100 holand. guldov	Hfl 614,50	632,50
za 100 nemških mark	DM 693,80	711,80

Posredujeja: Posojilnica-Bank
Zveza-Bank, Celovec

LOTTO TOTO

8 12 17 18 21 44 (29) IX1 X22 111 XX2
Joker: 916500 b. j. Stava: 3:2, 1:1, 4:1, 1:1 b. j.

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straža 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Uredniki: Andrej Kokot, Andrej Mohar, dr. Štefka Vavti.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straža 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straža 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser Straža 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311123.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za pensioniste 280 šil.); za Jugoslavijo 400 din. (za pensioniste 310 din.).

Ivan Dolenc Za dolar človečnosti

Potem sva sklenila prste in prisluškovala šumu gorečih desk v kleti.

„Proti jutru bom peč spet naložil,“ sem rekel, kot sem to ponovil vsak večer. Mislim pa sem, kako hitro se manjša tisti kup razžaganega lesa in dolgih, podolgovatih plošč rjavega premoga pod nami. Ga bo še dovolj do konca tedna, ko bom spet imel pet dolarjev?

V temo med naju je segala medla svetloba edine cestne svetilke, ki je bila zadnja v mestu. Tam, kjer se je končal njen nejasni krog sija, se je

risala zadnja ped ceste. Nadaljevala se je v visoki travi, črni od železniških saj.

In potem je najine nežnosti zmotil kritik, strašen nečloveški krik. Prišel je z drugega konca kolibe, iz sobe z mladim parom. Zakričala je bila Marija, poznala sva njen visoki glas. Prvemu kriku je potem sledil drugi, drugemu tretji. Punca je kričala, kot da jo kdo kolje z nožem. V presledkih med posameznimi krikom sva slišala hude udarce, ki so padali po njenem telesu. Eni so bili ploski, kot da jo Ferenc bije s široko razprtimi

dlanmi, drugi zamolklo votli, kot jih zmoro samo krčevito stisnjena pest.

Izza zaprtih vrat je med tem vriščem in truščem segla do naju izmučena ženska prošnja:

„Ne bodi živina! Ne tolci po cečkih!...“

Vsega sva se komaj zavedala, nisva še utegnila, da bi prizor živo dojela, ko je hipoma zavladala tišina. Slišati spet ni bilo nič drugega kot prasketanje ognja ob stehah in pod nami.

Skočil sem pokonci in se napotil proti odprtini za vrati. Menda sem nagnosko hotel priskočiti dekletu na pomoč. Surovino bi lahko brez pomislekov podrl na tla in ga pohodil.

Pa sem tam ob robu obstal in se v hipu pomiril. Nasproti mi je namreč udaril smeh, razkošno razposajen smeh. Oba sta se krohotala na vse grlo in se nista mogla kmalu zaustaviti. Zvenel pa je ta

smeh kot razbita steklenina ali kot zmagoslavje dveh blaznežev.

Nato je nekaj plosko udarilo po njuni postelji, kot da bi vreča drv padla po tleh. Naslednji hip je po tej vreči padla še ena vreča. Tako nekako se vržeš v vodo v najbolj vročem poletju.

Postelja je pod tem tovorom zaškripala in je potem škripala in škripala, da je s škripanjem napolnila ves prostor pod streho. V to glasno enakomernost so se mešali Marijini globoki vzdihni in Ferencovo nezadržno sopenje.

Divjaka, sem si mislil, vse morata opozoriti na svoje vsakdanje veselje. A sem se že nasmehnil in se povrnil k postelji. Žena se je tudi smehljala z očmi in usti. Odgrnila se je bila in me čakala. Bilo ji je vroče.

„Tudi midva sva še mlada,“ je rekla, ko sem se ji približal.

V elektrarni so turbine molčale. Nekdo je rekel, da ne bomo obratovali nekaj tednov, ker je povsod v Manitobi dovolj vode.

Pred skladiščem je stala gruča tujih delavcev z rumenimi čeladami na glavah.

„Francozi iz Quebeca“, mi je rekel poslovodja. „Položili bodo nove vodovodne cevi.“

„Ne vem, kaj bo iz tega“, se je namrdnil Hudson, „saj vendar ne govorijo besede angleščine.“

„Med nami pa nobeden ne razume francosko!“ je navrgel eden izmed inženirjev, ki je prišel k nam po baterije za svojo ročno svetilko.

Francozom sem potem nekaj dni izročal razno orodje, ki so ga potrebovali za svoje delo. S prstom so pokazali, kaj hočejo.

Vsi po vrsti so bili imenitni fantje. Veseli in delavni.

(dalje prihodnjič)

Jože Petelin

17.-21. 8.	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV SLOVENIJA	V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI
PE 17. 8.	9.30 Ruščina; 10.00 Evropske univerze; 10.30 Gospod župnik so popustljivi; 12.05 Notranje-politični report; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi na dopustu; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Derrick; 21.20 Zakoni Los Angelesa; 22.10 Pogledi s strani; 22.20 Za ljubitelje filmov; 23.00 Groza v hiši Marsten.	16.25 Report z borze; 16.40 Moselbrück; 17.30 Živali Sredozemlja; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Močnejši od Stalina; 21.00 Moda; 22.25 Šport z nogometom; 22.55 Cannes 1990; 23.55 Stopnice; 0.50 Oklopna križarka Potjomkin.	9.00 Spored za otroke: Ključkeve dogodivščine; Boj za obstanek; 10.45 Vnovič v Bridesheadu; 15.55 Poletna noč; 18.00 Dnevnik; 18.10 Mozaik - mesta, mostovi, Mostar; 19.30 Dnevnik; 20.15 V 80 dneh okoli sveta; 21.10 Zakon v Los Angelesu; 21.55 Dnevnik; 22.15 Poletna noč.	 <p>Združeni umetniki-solisti</p> <p>Nedelja, 19. 8. 1990, TV A1, 22.55 – Ansambel „Die Reihe“ je združenje raznih umetnikov. Christl Zimmerl (na sliki) je baletka, Hans Kann igra klavir, Friedrich Cerha violino, Peter Weihs pa je besedni umetnik. Skupno pa predstavljajo edinstven avantgardni poskus združevanja raznih umetniških tehnik, ki se v današnji oddaji posebno izraža v plesu.</p> <p>V 80 dneh okoli sveta</p> <p>Petek, 17. 8. 1990, TV LJ1, 20.15 – Potovanje okoli sveta bi v normalnih pogojih trajalo kakih 80 ur, Michael Palin, humorist, pisatelj in igralec, ki ga poznamo že iz humoristične nadaljevanke Leteči cirkus Montyja Pytona, pa je ubral težjo pot: odločil se je, da bo postal moderni Phileas Fogg in se odpravil po stopinjah legendarnega junaka Jules Vernovega romana z istim naslovom. Njegovo filmsko delo predvaja ljubljanska televizija v več nadaljevanjih. V današnjem drugem delu si na arabskih tleh na kameli ogleda piramide, se s taksijem odpravi v Suez in že kmalu obžaluje, da se ni raje odločil za pot v Meko...</p> <p>Iznajdljivo proti nasilju</p> <p>Sobota, 18. 8. 1990, TV A2, 20.15 – Robert Crichton v svojem romanu „Skrivnost Sante Vittorie“ opisuje dogodke v istoimenskem mestecu v času druge svetovne vojne. Nacistični okupatorji hočejo iz tega mesta odnesti še zadnje zaloge vina, toda prebivalci jim tega ne dovolijo. Župan Bombolini (Anthony Quinn) si izmisli zvijačo, s katero hoče rešiti vsaj žlahtno kapljico.</p> <p>Tihotapci in tajni agenti</p> <p>Torek, 21. 8. 1990, TV A1, 22.10 – Kjer je Lino Ventura, tam tudi ne manjka tajnih agentov in tihotapcev. Tako se danes predstavlja kot „gorila“, ki sledi tolpi tihotapcev. Seveda pa po nalogu tajne službe – tokrat francoske.</p>
SO 18. 8.	9.30 Simptom in strah; 10.20 Kralj Artus; 11.05 Srečni otroci; 12.30 Jour fixe; 14.35 Gospod Sanders živi nevarno; 18.30 Nogomet; 19.00 Milijonsko kolo; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Kdor reče A; 22.20 Groza v hiši Marsten; 23.45 Aktualno; 23.50 Vohuni so pri delu; 1.30 Ekslibris: Hermann Mostar.	15.45 Report z borze; 16.00 Sokrivci; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Skrivnost Santa Vittorie; 22.20 Aktualno; 22.55 Comedy Express; 23.25 Mojstri jazza: Louis Armstrong; 0.55 Poročila; 1.00 Ekslibris: Hermann Mostar.	9.00 Radovedni Taček, Zlata ptica; Moja družina in ostale živali; Čudežna leta; Zgodbe iz školjke, 6. oddaja; 15.55 Poletna noč, pon.; 18.40 Spored za otroke; 19.30 Dnevnik; 20.30 Temna stran sonca, angl. film; 22.30 Poletni dan v Stinici.	
NE 19. 8.	9.50 Ljubezensko življenje rastlin; 11.00 Popolnoma zaparkirano; 12.30 Orientacija; 13.00 Težišče Evropa: Ljubljana; 14.15 Tarzan, kralj pragozda; 17.00 X-Large; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Usodno poželenje; 21.50 Vizije; 21.55 Peter in Susanne; 22.55 Monobaleti; 23.25 Haydnov koncert.	9.30 Kulturni zajtrk; 11.55 Pokrajine sveta; 12.55 Kompiuterska animacija; 13.00 Dober dan, Koroška ; 14.30 Praznik na Rosenburgu; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 20.15 James Bond; 22.30 Dolgo poletje; 0.00 Mannix.	9.15 Otroška matineja: Živžal; Pet prijateljev; 10.35 Zgodbe iz mest; 11.30 Po domače s Stanko Kovačič; 15.55 Praški panoptikum; 17.00 Dnevnik; 17.10 Nevestin oče; 18.50 Risanka; 19.24 EPP; 19.30 Dnevnik; 20.00 Kazimir Klarič: Pozitivna ničla; 21.05 Zdravo; 22.25 Dnevnik.	
PO 20. 8.	9.30 Slike iz Avstrije; 10.30 Tarzan, kralj pragozda; 12.05 Telo - duh - zavest; 13.55 Angel, ki je prodal svojo harfo; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi na dopustu; 18.30 Knight Rider; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Magnum.	17.00 Vinarji; 17.30 Lindenstraße; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.15 Nasprotniki na dirkališču; 21.15 Šiling; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Doživetje znanost: Sovjetska zveza; 23.10 Trigon male umetnosti; 23.55 Aktualno.	9.00 Nina in Ivo; Alice in njena družina; Utrip, Zrcalo tedna; Mladinski pevski festival Celje; 14.35 Zdravo; 18.40 Spored za otroke: Radovedni Taček: Cvetlične zgodbe; 19.30 Dnevnik; 20.00 Beg iz Serije; 21.25 Don Juan; 22.00 Dnevnik; 22.20 Poletna noč: Pri Huxtablovih, Sin z otoka, Miss SZ.	
TO 21. 8.	9.30 Angleščina; 10.00 Družina človek; 10.30 Lunino tele; 14.00 Skateboard-Vročica; 15.30 Otroški spored; 15.35 Alice v čudežni deželi; 18.00 Mi na dopustu; 18.30 Knight Rider; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Čudoviti planet; 21.07 Rally; 22.00 Pogledi s strani; 22.10 Gorila vas lepo pozdravlja.	16.45 Močnejši od Stalina; 17.30 Orientacija; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Zveneča Avstrija; 21.07 Šport; 22.15 Čas v sliki 2; 22.30 Kar slehernika zanima; 0.00 Kdo je bil Jakob Haringer; 0.45 Poročila.	9.00 Zgodbe iz školjke; Živžal; 15.55 Poletna noč, pon.; 18.00 Dnevnik; 18.10 Spored za otroke: Čisto pravi gusar; Zlata ptica; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.00 Music-Hall; 21.00 Jazz Festival Montreux 89; 21.55 Dnevnik; 22.15 Poletna noč: Pri Huxtablovih; Sin z otoka, Miss SZ.	

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10-19.00

Petek, 17. 8.
Mladi na Rebrci
– Kulturno glasbena

Sobota, 18. 8.
Od pesmi do pesmi
– od srca do srca

Nedelja, 19. 8.
6.30-7.00:
Dobro jutro
na Koroškem
18.10-18.30

Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 20. 8.
„Ali je slovenska mladina imuna pred bakterijami razkrojevanja v koroški slovenski narodni politiki?“
– diskusija

Torek, 21. 8.
Zdravilne rastline

Dober dan, Koroška

Spored za 19. 8. 1990, ob 13.00 uri

predvidoma z naslednjimi prispevki:

- srečanje vižarjev na Svetem mestu pri Žvabeku
- razstava v Globasnici z domačimi umetniki
- gospodarska kriza v pliberški občini – nad 100 delovnih mest ogroženih
- odbojarski praznik v Dobu
- drugo kolo v avstrijskem pokalnem tekmovanju: VSV – SAK

Naročite

SLOVENSKI
VESTNIK

Nekaj vprašanj Jožu Wakounigu

V Tednikovem komentarju 20. julija Jože Wakounig med drugim piše: „Ne da se izpodbiti, da je katoliška Cerkev danes tista javna ustanova, ki je – v primerjavi z drugimi – „še“ najbolj čista;...“
Pa kar nazaj v leto 1946! Izseljenci so si zaželeli aprila 46 v celovski stolnici (ki so jo zgradili protestantje – primerjaj članek v Nedelji številki 31 z dne 5.8.t.l., str. 7 – Krivice je treba popraviti – tudi cerkvi, pod katerim je podpisana nadškof Alojzij Šuštar, prenešeno smiselno na Domkirchen v Celovcu) zahvalno mašo za srečno vrnitev iz pregnanstva, ki pa jim ni bila dovoljena – dro pa

se celovski škof sreča na Ulrichsbergu z „ewigen Marschierer“ in Waffen SS.

„Ne razumem, zakaj se nekateri tako krčevito bojijo demokratizacije“, se v istem komentarju sprašuje Jože Wakounig.
Zakaj smo se vozili na Dunaj, zborovali v Mladinskem domu, če nam potem v zvezi s šolstvom pade v hrbet prav „naš“ poslanec?

„Nerazumljiv mi je strah pred slovenskim parlamentom na Koroškem.“

Meni pa je razumljiv! Dragi Jože, morda se še spominjaš najinega pogovora zaradi spreminjanja imena „Volilna skup-

TRIBUNA BRALCEV

nost Kotmara vas“ v Enotno listo. Če se vsebina „prekucne“ za 180 stopinj, me je pa res strah.
Rad pa bi Te pobarov še nekaj stvari:

–Kdo je slovenske duhovnike izgnal iz Koroške?
–Kdo se je po zasedbi Jugoslavije kot edini boril proti Hitlerju?
–Kdaj je stopil v veljavo „Waffenstillstand“, kakšna je bila vsebina tega in kako so zmagovalci ravnali s tistimi, ki orožja niso oddali?
Kdaj je bila zadnja bitka za Borovlje in dravski most?
Pa še nekaj stvari iz domačega kraja!

Na občnem zboru SPD Gorjanci so padle besede:...ne more biti predsednica društva, ker ne hodi v cerkev...

Sprašujem, kdo ima pravico koga „štemplati“ za komunisto, če ne hodi v cerkev!

Še pred kratkim so nekateri čez mero hvalili Tita in Jugoslavijo, po preobratu po volitvah v Sloveniji pa so hvaljeni postali „pajdaši in morilci“. Med drugim tudi od tistih podreptnikov in pajdašev Hitlerja, ki so še izpolnili „Fleißaufgabe“ Hitlerju in se potem potuhnili po Avstriji ali pa bili aktivni v nam nasprotnih „vereinih“. Pred takimi me je pa res strah. Ti so kot veter pri križu. In ti nam hočejo soliti pamet!

Pa še tole:

Pred dobrimi tremi leti sem bil na drugem pogovoru na celovškem ordinariatu. Pri prvem si bil tudi Ti, Jože, zraven. Med drugim sem omenil tudi slovenski napis v kotmirski cerkvi, ki je bil po napadu na Jugoslavijo od korajžnih Kotmirčanov prebehlen.

Takrat mi je bilo na ordinariatu obljubljeni: „Wir werden der Sache nachgehen“. Letos februarja sem pa po vsej zadevi pobarov, pa se še zmenili niso.

Sedaj, dragi Jože, pa pri ordinariatu Ti pobaraj in vso stvar z napisom uredi, potem bom še videl, kako je nam koroškimi Slovincem naklonjen. Pa brez zamere in tovariški pozdrav!

Marinjak

Kdo bo zadel?

Že v prvenstveni tekmi proti Trgu se je pokazalo, da SAK letos manjka učinkovit strellec. Še posebej pa se je ta pomanjkljivost odrazila v pokalni tekmi, ko je imel SAK v Beljaku vsaj v prvih tridesetih minutah in med 60. in 75. minuto vsaj deset izjemnih priložnosti, ki bi jih pravzaprav moral izkoristiti...

V tej zvezi zagotovo tudi ne velja izgovor, da zaradi poškodbe manjka strelca Arthur Hanser, saj ima SAK še precej drugih ofenzivnih igralcev, ki bi morali biti

sposobni iz takih priložnosti doseči gol. V Beljaku pa se je tudi izkazalo, da ekipa, ki ne izkoristi svojih priložnosti, podleže. SAK pa je pokalno srečanje z VSV/Beljakom zgubil, ker so domačini iz nekako štirih priložnosti kar dvakrat zadeli. Žal pa so jim pri tem pomagali še igralci SAK: Milan Oraže je skoraj sam zakrivil prvi zadek domačinov, pri drugem pa je Krausler pozabil, da se mora tudi boriti, ne pa le gledati, kako nasprotnik prodira proti голу.

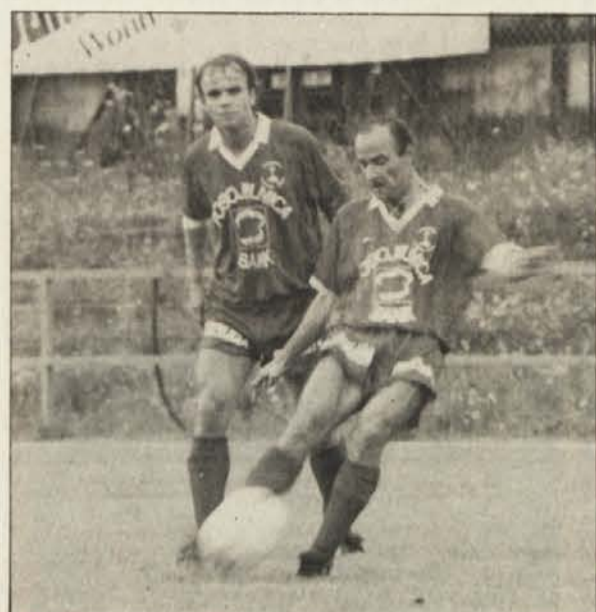

Florijančič (v sredini) se je trudil, a brez uspeha.

Slike: Mohar

Pokal

Austria Celovec je premagala SAK 1914 z 1 : 0, Spittal je bil uspešen v Köflachu z 2 : 1, VSV pa proti našemu SAK. Pliberčani so podlegli Vorwärtsu iz Steyra z 0 : 3, Trg je po streljanju enajstmetrovk (2 : 2; 2 : 4) nesrečno izpadel proti VÖEST Linz, WAC pa je zgubil v Deutschlandsbergu z 1 : 2.

Krausler in Stanisavljevič: sicer nevarna strelca, vendar tokrat neuspešna.

Napet derbi

Derbi prvega razreda D med Šmihelom in Globasnico sodi za ta del Podjune med viške nogometne sezone. To so igralci obeh ekip dokazali tudi letos, saj je bila tekma vseh 90 minut napeta, obe ekipi sta imeli več možnosti za zadetek, a uspešni so bili le Globašani. Tekmo je Micheu že v prvem polčasu odločil, saj je dosegel edini zadek v igri.

Sicer pa smo bili minuli vikend priča

nekaterim presenetljivim rezultatom: Železna Kapla je zmagala v Dobrli vasi, Metlova pa proti Sinči vasi le remizirala. Najhujše presenečenje pa so doživeli v spodnji ligi Bilčovščani, ki so na domačem igrišču podlegli Vetrinju kar z 0 : 3. Sicer so imeli res smolo, da so gostje prvi zadetek dosegli iz prepovedanega položaja, sami pa da so dvakrat zadeli le preko, toda tudi tehnično niso bili sposobni premagati Vetrinju.

NOGOMETNO OGLEDALO

VSV/Beljak - SAK 2:0 (1 : 0)

Beljak, 500 gledalcev, sodnik Gatterer (povprečen); **postava SAK: Oraže; F. Sadjak, Krausler, L. Sadjak, Kreutz; M. Sadjak, Stanisavljevič, Galo, Blajs; Blažej, Florijančič (70. Čertov).**

Trg - SAK 0 : 0 (0 : 0)

Trg, 800 gledalcev, sodnik Strauß (brez napak); **postava SAK: Oraže; F. Sadjak, Kreutz, Krausler, L. Sadjak; M. Sadjak, Galo, Stanisavljevič; Blajs, Hanser (60. Florijančič), Blažej (85. Čertov).**

Breže - Pliberk 3 : 1 (2 : 0)

Breže, 750 gledalcev, sodnik Kaimbacher (dober); **postava Pliberka: Jesse; Habernik, Liesnig, Rothleitner, Lopinsky; Urnik (80. Pachoinig), Dlopst, Wölbl; Skof, Hober, Knauder (80. Rossmann). Gol za Pliberk: Wölbl (65.).**

Klopinj - Matrei 1 : 1 (0 : 1)

Kamen, 350 gledalcev, sodnik Kuri (brez napak); **postava Klopinja: Sagmeister; Fister (33. Schwagerle), Pappeler, Kollmann, Miklautz; Machne, Woschitz, Opriessnig (70. Miklau), Urank; Lipusch, Moreno. Gol za Klopinj: Schwagerle (53.). Ostali rezultati: ASK Celovec - ATSV Wolfsberg 2 : 0, Rapid Lienz - FC Šentvid 1 : 0, Wietersdorf - VSV/Beljak 4 : 2, Mölltal - ATUS Borovlje 2 : 0.**

Bilčovs - Vetrin 0 : 3 (0 : 1)

Potok, 350 gledalcev, sodnik Joas (negotov); **postava Bilčovsa: H. Schaunig; F. Quantschnig, Partl, Rauter, J. Kuess; Stojilkovski (46. Weichboth), Hobel, W. Kuess, Hartl (46. G. Schaunig); Kogelnik, A. Quantschnig. Ostali rezultati: Žitara vas - Velikovec 1 : 1, Oberglan - Treibach 2 : 2, Šentandraž - Liebenfels 0 : 0, Žrelec - Rožek 4 : 1, Ruda - Mostič 0 : 4, Bad St. Leonhard - ASV Celovec 0 : 0.**

Rezultati 1. razreda D: Šmihel - Globasnica 0 : 1, Pokrče - Reichenfels 2 : 0, St. Michael/L. - Šentpavel 1 : 2, Dobrila vas - Železna Kapla 1 : 2, Metlova - Sinča vas 1 : 1, Grebinj - Galicija 1 : 1, Labot - Frantschach 3 : 1.

Koroška liga

1. Breže	2 2 0 0 6:1 4
2. Wietersdorf	2 1 1 0 6:4 3
3. ASK Celovec	2 1 1 0 3:1 3
4. SAK	2 1 1 0 3:2 3
5. Rapid Lienz	2 1 1 0 2:1 3
6. Trg	2 1 1 0 1:0 3
7. Mölltal	2 1 0 1 4:3 2
8. Klopinj	2 0 2 0 4:4 2
9. FC Šentvid	2 1 0 1 1:1 2
10. Matrei	2 0 1 1 1:2 1
11. ATUS Borovlje	2 0 1 1 3:5 1
12. Wolfsberg	2 0 1 1 2:4 1
13. Pliberk	2 0 0 2 1:4 0
14. VSV/Beljak	2 0 0 2 2:7 0

Spodnja liga-vzhod

1. Žrelec	2 2 0 0 6:2 4
2. Mostič	2 1 1 0 7:3 3
3. Velikovec	2 1 1 0 6:2 3
4. Vetrinj	2 1 1 0 4:1 3
5. Liebenfels	2 1 1 0 4:2 3
6. Treibach	2 0 2 0 3:3 2
7. ASV Celovec	2 0 2 0 1:2 2
8. Rožek	2 1 0 1 2:4 2
9. St. Leonhard	2 0 1 1 1:2 1
10. Žitara vas	2 0 1 1 1:2 1
11. Oberglan	2 0 1 1 4:6 1
12. Bilčovs	2 0 1 1 3:6 1
13. Ruda	2 0 1 1 1:5 1
14. Šentandraž	2 0 1 1 1:5 1

1. razred D

1. Šentpavel	2 2 0 0 4:2 4
2. Železna Kapla	2 2 0 0 3:1 4
3. Galicija	2 1 1 0 5:2 3
4. Dobrila vas	2 1 0 1 4:2 2
5. Labot	2 1 0 1 4:3 2
6. Globasnica	2 1 0 1 3:3 2
7. Metlova	2 0 2 0 2:2 2
8. Reichenfels	2 1 0 1 3:4 2
9. Frantschach	2 1 0 1 3:4 2
10. Pokrče	2 1 0 1 3:4 2
11. St. Michael/Lav.	2 0 1 1 2:3 1
12. Grebinj	2 0 1 1 2:3 1
13. Sinča vas	2 0 1 1 1:4 1
14. Šmihel	2 0 0 2 0:2 0

2. razred E

1. Pošta	2 2 0 0 4:1 4
2. Šmarjeta	2 1 1 0 8:2 3
3. Donau	2 1 1 0 4:3 3
4. Sele	1 1 0 0 6:0 2
5. DSG Borovlje	1 1 0 0 2:0 2
6. Welzenegg	2 1 0 1 3:2 2
7. Kriva vrba	2 0 2 0 3:3 2
8. Heeresportverein	2 0 2 0 2:2 2
9. Bistrica/R.	2 0 1 1 1:3 1
10. Hörzendorf	2 0 1 1 1:3 1
11. Žilpolje	2 0 1 1 0:2 1
12. Golobnica	2 0 1 1 2:8 1
13. Poreče	2 0 0 2 0:7 0

Kljub izgubi točk Kovač najboljši

Težko pričakovana lestvica za šahiste na Koroškem je znana. Pri šahistih Slovenske športne zveze in tudi pri SSK Obir, ki oba tekmujeta v koroškem šahovskem prvenstvu 1990/91, ni nobenih presenečenj, saj sta „legionarja“ Silvij Kovač (SŠZ) in Dušan Joković (SSK Obir) zanesljivo ostala najboljša v svojih ekipah. To pa kljub temu, da je Kovač izgubil kar 42 točk.

Pri SŠZ je največ točk pridobil sekcijski vodja Ivan Lukan (25) pred Herbertom Rulitzem (24) ter dr. Hanzijem Gasserjem (14), največ točk pa sta izgubila poleg Kovača še Rupert Reichmann (42) ter mag. Mirko Laussegger in Antonia Einspielerjeva (40). Pri SSK Obir sta nadaljevala svoj pod-

vig brata Harald (67) in Hans-Christian Wolte (38) ter Emanuel Polanšek (15), slabo pa so odrezali ravnatelj Johann Stossier (-41), Adem Ramaš (-14) in Peter Jammer (-5).

Hans Singer še naprej številka 1!

Fide-mojster dipl. inž. Hans Singer, ki igra pri celovškem klubu ASK/KSV je tudi po

novi Elo-listi najboljši šahist med koroškimi Slovenci. Singer je v zadnjem polletju obdržal visok rating 2279, najbolj pa se mu je približal mojstrski kandidat Jurij Deisinger (Pošta), ki je pridobil kar 60 točk in jih ima sedaj 2192.

Mencinger najboljši iz Slovenije

Najboljši jugoslovanski legionar na Koroškem je Fide-mojster Rudolf Osterman (Feistritz-Paternion) 2350 (2340), Fide-mojster Leon Mazi (Admira Beljak) 2319 (2315), Damir Klajko (SV Beljak) 1314 (2337), Božo Stuel (SG Wolfsberg) 2289 (2286), Božidar Krsnik (Marija na Zilji/Činovče) 2289 (2292), Evald Ule (VST Velikovec) 2237.

Madžara v koroškem vrhu

Najboljša koroška šahista sta - Madžara! Celovski klub ASK/KSV je v prestopnem roku kupil kar dva mednarodna mojstra in sicer Joszefa in Csaba Horvata, ki imata 2525 oz. 2460 Elo-točk.

Lestvica šahistov pri SŠZ:

1. Kovač Silvij	2113 (2155)
2. Hattenberger Arnold	1992 (2040)
3. Gallob Alojz	1932 (1937)
4. Rulitz Franci	1864 (1883)
5. Živkovič Gorazd	1861 (1860)
6. dr. Amruseh Jozi	1852 (1844)
7. Ferm Ivko	1827 (1832)
8. Kolter Franc	1755 (1782)
9. Rulitz Herbert	1728 (1704)
10. Reichmann Rupert	1682 (1724)

Lestvica šahistov pri SSK Obir:

1. Joković Dušan	2214 (2208)
2. Ramaš Adem	1878 (1892)
3. Wolte Harald	1740 (1673)
4. Wolte Hans-Christian	1711 (1663)
5. Strasser Rainer	1684 (1684)
6. Wolte Johann	1675 (1676)
7. Jammer Peter	1644 (1649)
8. Polanšek Emanuel	1626 (1611)
9. Pasterk Mirko	1616 (1605)
10. Stossier Johann	1606 (1647)